

**แบบการเสนอเค้าโครงผลงาน
(ระดับชำนาญการ)**

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายธวัชวิทย์ ทวีสุข

● ตำแหน่งปัจจุบัน ภัณฑารักษ์ปฏิบัติการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และมานุษยวิทยา ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก (ปฏิบัติการกิจตามยุทธศาสตร์ประเทศ)

ด้านปฏิบัติการ

๑. ร่วมสำรวจ รวบรวม เสาะแสวงหาและจัดทำทะเบียนประวัติ ลักษณะ สภาพเดิมของ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งการเก็บรักษา ตามหลักการอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และอนุรักษ์ให้คงอยู่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรมของชาติ

๒. ร่วมศึกษา ค้นคว้า วิจัย โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งเป็น ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นหลักฐานและข้อมูลในการพัฒนาอารยธรรมของชาติ

๓. ร่วมจัดทำบท จัดแสดงนิทรรศการทรัพย์สินที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาติ เพื่อเผยแพร่และ พัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ในแต่ละยุคสมัย

๔. ร่วมจัดทำสื่อและเอกสารเกี่ยวกับงานของพิพิธภัณฑ์และความรู้ด้านโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา จัดแสดงนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับข้อมูลทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม

ด้านการวางแผน

ร่วมวางแผนงาน โครงการหรือแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า

ด้านการประสานงาน

ประสานการทำงานร่วมกัน ชี้แจง ให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบ ให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างถูกต้อง และเกิดความร่วมมือในการ ดำเนินงานร่วมกัน

ด้านการบริการ...

ด้านการบริการ

๑. ให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยารวมทั้งงานด้านพิพิธภัณฑ์วิทยาแก่บุคคลและหน่วยงานที่สนใจ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

๒. ให้คำแนะนำ ตอบปัญหาชี้แจง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ

● ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ข้าราชการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และมานุษยวิทยา ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก (ปฏิบัติภารกิจตามยุทธศาสตร์ประเทศ)

ด้านปฏิบัติการ

๑. สำรวจ รวบรวม เสาะแสวงหาและจัดทำทะเบียนประวัติ ลักษณะ สภาพเดิมของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของชาติ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งเก็บรักษาตามหลักการอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เพื่อศึกษา ค้นคว้า และอนุรักษ์ให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

๒. ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยาซึ่งเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นหลักฐานและข้อมูลในการพัฒนาอารยธรรมของชาติ

๓. จัดทำบท การจัดนิทรรศการทรัพย์สินที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาติ เพื่อเผยแพร่และพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ในแต่ละยุคสมัย

๔. จัดทำสื่อและเอกสารเกี่ยวกับงานของพิพิธภัณฑ์และความรู้ด้านโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา จัดแสดงนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม

ด้านการวางแผน

ร่วมวางแผน โครงการ หรือแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน แก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งติดตามประเมินผลให้สอดคล้องกับภารกิจ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า

ด้านการประสานงาน...

ด้านการประสานงาน

ประสานการทำงานร่วมกัน ชี้แจง ให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา และ/หรือ งานด้านพิพิธภัณฑ์วิทยา รวมทั้งงานในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างถูกต้อง และเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน

ด้านการบริการ

๑. ให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา และ/หรือ งานด้านพิพิธภัณฑ์วิทยา แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่สนใจ เพื่อเผยแพร่และพัฒนาการเรียนรู้

๒. ให้คำแนะนำ ตอบปัญหาชี้แจง เกี่ยวกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์วิทยา และ/หรือ งานด้านพิพิธภัณฑ์วิทยา รวมทั้งงานในความรับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน (เรียงลำดับตามความดีเด่น หรือความสำคัญ)

ผลงาน ลำดับที่ ๑.....

๑. เรื่อง ..หลักฐานใหม่จากการศึกษาทางโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชายฝั่งทะเลอันดามัน.....

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ..สิงหาคม - กันยายน พ.ศ.๒๕๖๕.....

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

.....ประวัติศาสตร์โบราณคดี โบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ การจัดทำบทนิทรรศการ การออกแบบนิทรรศการ การจัดแสดงนิทรรศการ.....

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

.....สรุปสาระสำคัญ ..เป็นนิทรรศการที่นำเสนอข้อมูลพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยเทียบกับการแบ่งยุคตามธรณีกาล และข้อมูลใหม่จากการขุดค้นทางโบราณคดี โครงกระดูกมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มีความสมบูรณ์ที่สุดบนพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน อายุกว่าหมื่นปีมาแล้ว ณ แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบี๊ จังหวัดกระบี่ โดยสำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช.....

.....ขั้นตอนการดำเนินการ ..ติดต่อประสานงานเพื่อขอรายงานการขุดค้นทางนักโบราณคดี, ออกภาคสนาม, สรุปเนื้อหา, แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักโบราณคดี, ออกแบบนิทรรศการ, ดำเนินการจัดพิมพ์นิทรรศการ, เตรียมพื้นที่สำหรับจัดแสดง, จัดแสดง, เปิดนิทรรศการ.....

.....เป้าหมายของงาน ..ต้องการนำเสนอการเปรียบเทียบอายุสมัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ กับการแบ่งยุคตามธรณีกาล บนพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อช่วยต่อการเข้าใจอายุสมัยทางโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ และนำเสนอข้อมูลใหม่จากการขุดค้นทางโบราณคดี แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบี๊ จังหวัดกระบี่ โดยนักโบราณคดีสำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช จัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ภูเก็ต เป็นระยะเวลา ๓ เดือน.....

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

.....เชิงปริมาณ ..ดำเนินการจัดนิทรรศการ ณ อาคารโถงต้อนรับ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ภูเก็ต ตั้งแต่วันที่ ๒๘ กันยายน ถึง ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ ปัจจุบัน.....

.....เชิงคุณภาพ ..ดำเนินการศึกษา รวบรวม สรุป เรียบเรียง ข้อมูลของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย นำเสนอเพื่อช่วยต่อการเข้าใจ และให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางวิชาการทั้งในงานด้านโบราณคดี และพิพิธภัณฑ์.....

๖. การนำไปใช้ประโยชน์...

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

.....ผู้เข้าชมนิทรรศการสามารถเข้าใจพัฒนาการการอยู่อาศัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในบริเวณพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยได้ง่ายขึ้น มีการนำเสนอข้อมูลการขุดค้นล่าสุด ทำให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางวิชาการของการทำงานด้านโบราณคดีและพิพิธภัณฑ

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

.....ภัณฑารักษ์ต้องทำความเข้าใจกระบวนการการทำงานทางโบราณคดี รวมถึงหลักฐานที่สามารถนอกแล้วพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยา ก่อนที่จะนำมาเขียนเป็นบทนิทรรศการ เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เข้าชม

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

.....การย่อยข้อมูลทางโบราณคดีที่มีเป็นจำนวนมากให้อยู่ในรูปแบบนิทรรศการที่สามารถเข้าใจได้ง่าย

๙. ข้อเสนอแนะ

.....จากการลงพื้นที่ศึกษาทางโบราณคดีพบว่า ยังมีประเด็นที่สนใจอีกมากมาย ที่สามารถย่อยออกมาเป็นนิทรรศการเฉพาะเรื่อง ทั้งยังเป็นข้อมูลใหม่ที่มีความน่าสนใจ ให้ผู้ที่สนใจสามารถเรียนรู้พัฒนาการมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....นิทรรศการพิเศษ หัวข้อ หลักฐานใหม่จากการศึกษาทางโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชายฝั่งทะเลอันดามัน นิทรรศการชั่วคราวประจำปี พ.ศ.๒๕๖๘ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถลาง จังหวัดภูเก็ต

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน
๑	นางสาวจตุติญา บวรสาโชติ นักโบราณคดีชำนาญการ สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช	ร้อยละ ๒๐	-ข้อมูลการขุดค้นทางโบราณคดี แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบี จังหวัดกระบี่ --ข้อมูลพัฒนาการก่อน ประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้ของ ประเทศไทย

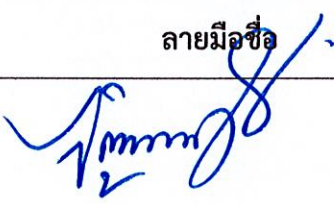
ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายธัชวิทย์ ทวีสุข)

ผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
นางสาวจตุติญา บวรสาโชติ นักโบราณคดีชำนาญการ สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายกานต์ รับผิดชอบ)

หัวหน้าวิทยุภัณฑสถานแห่งชาติ ถลาง
ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)

(นายภัทรพงษ์ แก้วเงิน)

ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

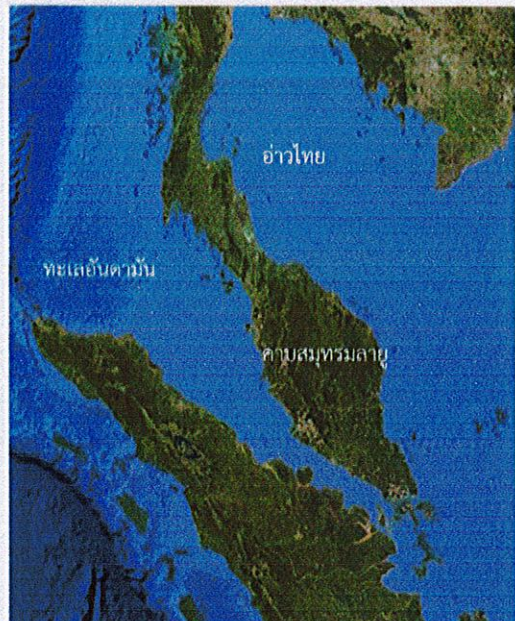
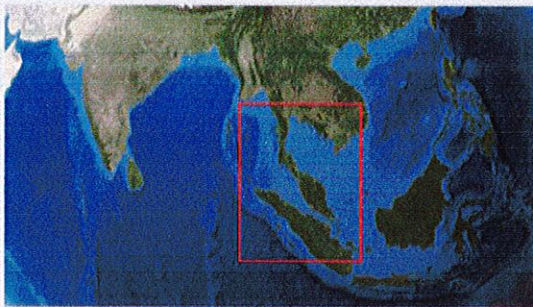
หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

ผลงานลำดับที่ ๑

การศึกษาทางโบราณคดี ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ชายฝั่งทะเลอันดามัน

พัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์บนพื้นที่คาบสมุทรมลายูใต้ของประเทศไทย

ชายฝั่งทะเลอันดามัน ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมลายู บริเวณภาคใต้ของประเทศไทย มีลักษณะเป็นพื้นดินแคบ ๆ ทอดตัวออกไปในแนวเหนือใต้โดยมีทะเลขนาดใหญ่ทั้งสองฝั่ง ฝั่งตะวันตกคือทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดีย ฝั่งตะวันออกคือทะเลอ่าวไทยและทะเลจีนใต้

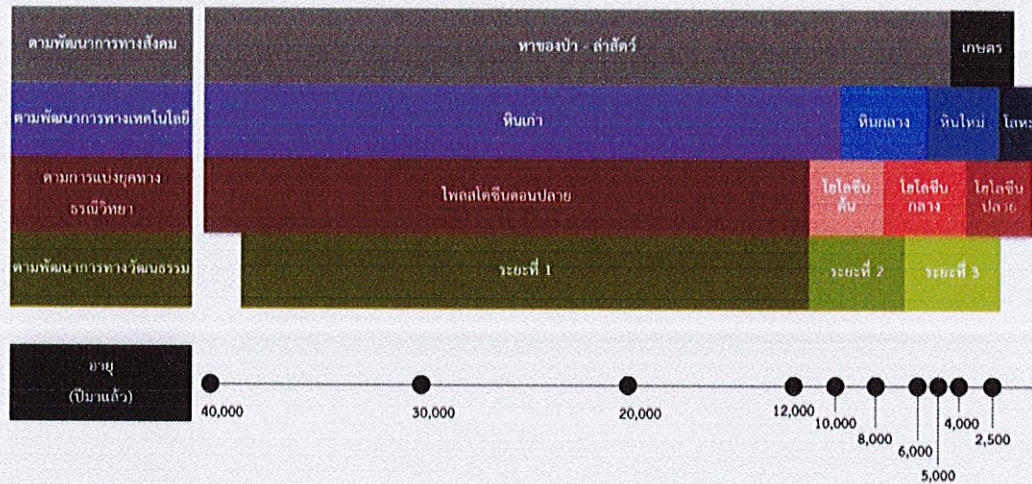

มีลักษณะภูมิประเทศแบบถ้ำและเพิงผาอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในอดีตเลือกเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนนี้ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ คือช่วงเวลาที่มีมนุษย์ยังไม่รู้จักการประดิษฐ์ตัวอักษร เพื่อใช้สำหรับการจดบันทึกหรือการสื่อสาร โดยจากการศึกษาทางโบราณคดีที่ผ่านมาพบร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ในอดีตที่เก่าแก่ที่สุดในดินแดนภาคใต้ของประเทศไทยเมื่อประมาณ 37,000 ปีมาแล้ว คือแหล่งโบราณคดีเพิงผาหลังโรงเรียน จังหวัดกระบี่

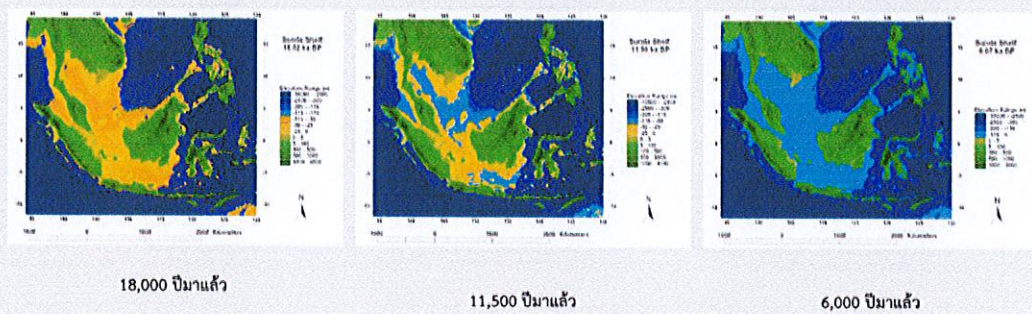
สำหรับการอธิบายพัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้นี้ จะใช้แนวทางการแบ่งยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตามช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถทำให้เห็นพัฒนาการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ซึ่งจากชุดข้อมูลและหลักฐานทางโบราณคดีที่พบบนคาบสมุทรมลายูใต้ของประเทศไทย สามารถแบ่งยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ออกเป็น 3 ระยะ ได้ดังนี้

1. พัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ระยะที่ 1 ครอบคลุม 37,000 - 11,500 ปีมาแล้ว
2. พัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ระยะที่ 2 ครอบคลุม 11,500 - 6,500 ปีมาแล้ว
3. พัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ระยะที่ 3 ครอบคลุม 6,500 - 2,500 ปีมาแล้ว

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ตามเกณฑ์ต่าง ๆ

แผนที่แสดงการลดลงของระดับน้ำทะเล “แผ่นดินซุนดา” (Sunda Shelf or Sundaland)

พัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ระยะที่ 1 (37,000 - 11,500 ปีมาแล้ว)

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ระยะที่ 1 ครอบคลุมช่วงเวลา 37,000 - 11,500 ปีมาแล้ว ตรงกับช่วงสมัยไพลสโตซีนตอนปลายตามการแบ่งทางธรณีกาล ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ระดับอุณหภูมิและสภาพอากาศของโลกมีความแปรปรวนสูง หนาวสลับอบอุ่น ในช่วงที่โลกมีสภาพอากาศหนาวบริเวณขั้วโลกเหนือจะเกิดเป็นธารน้ำแข็งส่งผลให้ระดับน้ำทะเลค่อย ๆ ลดลง โดยในช่วง 43,000 - 37,000 ปีมาแล้ว ระดับน้ำทะเลลดลงประมาณ 20 เมตร จากปัจจุบัน จากนั้นในช่วง 34,000 - 14,000 ปีมาแล้ว จะเป็นช่วงเวลาที่อุณหภูมิโลกมีการเย็นตัวลงอย่างต่อเนื่อง ก่อเกิดเป็นปรากฏการณ์ธารน้ำแข็งสุดท้าย (Last Glacial Maximum) ทำให้ระดับน้ำทะเลอยู่ต่ำกว่าปัจจุบันประมาณ 80 - 120 เมตร จึงทำให้เกิดแผ่นดินที่เชื่อมต่อกันระหว่างแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะ เรียกว่า “แผ่นดินซุนดา” (Sunda Shelf or Sundaland) ทำให้ช่วงเวลานี้ภาคใต้ของประเทศไทยมีแนวชายฝั่งทะเลอยู่ห่างออกไปจากส่วนแผ่นดินของคาบสมุทรปัจจุบันเป็นอย่างมาก และหลังจากช่วง 14,000 ปี อุณหภูมิโลกค่อย ๆ ปรับระดับเพิ่มขึ้น ทำให้อารน้ำแข็งบริเวณขั้วโลกหลอมละลาย ส่งผลให้ระดับน้ำทะเลค่อย ๆ เพิ่มปริมาณสูงขึ้น ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นเข้าสู่สมัยโฮโลซีน สามารถสรุปพัฒนาการสำคัญของมนุษย์ในช่วงเวลานี้เป็นประเด็นได้ดังนี้

เทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้

เครื่องมือหินที่มีกระบวนการและขั้นตอนในการผลิตที่ซับซ้อน ทำจากหินกรวดแม่น้ำ หรือหินที่สามารถพบได้ตามแหล่งน้ำลำธาร มักจะหาได้อย่างง่ายเพื่อให้เกิดคม 2-3 คม เรียกว่า “เครื่องมือหินสับตัด” (Chopper-Chopping tool) และเครื่องมือสะเก็ดหิน (Flake Tool) ที่เพิ่มความซับซ้อนในการผลิต และมีความคมมากขึ้น

นอกจากเครื่องมือหินแล้ว มนุษย์ในช่วงเวลานี้ได้รู้จักการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำมาจากไม้และกระดูกสัตว์ด้วยเช่นกัน

เครื่องมือหินสับตัด

(Chopper-Chopping tool)

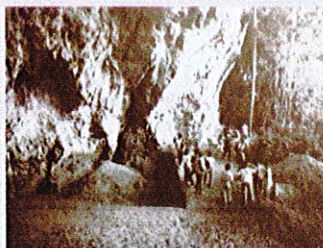
เครื่องมือสะเก็ดหิน

(Flaked Tool)

การตั้งถิ่นฐาน

เป็นการรวมกลุ่มขนาดเล็ก ที่อยู่อาศัยไม่แน่นอน เปลี่ยนไปตามสภาพฤดูกาล นิยมเลือกพื้นที่บริเวณถ้ำ เิงผาหินปูน เช่น แหล่งโบราณคดีเพิงผาสังโรงเรียน จังหวัดกระบี่

แหล่งโบราณคดีเพิงผาสังโรงเรียน

ตำบลทับปด อำเภอเมืองกระบี่

จังหวัดกระบี่

แบบแผนการดำรงชีพ

หาของป่าล่าสัตว์ ยังคงพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก พบกระดูกสัตว์ขนาดใหญ่ เช่น ช้าง วัว หมู กวาง และยังพบสัตว์ประเภท ลิง ค่าง ลิเมอร์ เต่า บ้าง ประปราย อีกทั้งยังพบพบหลักฐานประเภทกองไฟจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในช่วงเวลานี้รู้จักการใช้ไฟในการประกอบอาหาร

มีประเพณีความเชื่อเกี่ยวกับความตายผ่านรูปแบบ และวิธีการในการทำศพ

พัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ระยะที่ 2 (11,500 - 6,500 ปีมาแล้ว)

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ระยะที่ 2 ครอบคลุมช่วงเวลา 11,500 - 6,500 ปีมาแล้ว ตรงกับสมัยโฮโลซีนตอนต้น ตามการแบ่งทางธรณีกาล โดยช่วงเวลานี้โลกเริ่มเข้าสู่ยุคน้ำแข็ง น้ำแข็งที่บริเวณขั้วโลกค่อย ๆ ละลาย ทำให้ระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม แผ่นดินขรุขระค่อย ๆ จมหายไป จนเกิดการแยกตัวของภาคพื้นทวีปหรือกลุ่มแผ่นดินใหญ่กับหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สภาพอากาศค่อนข้างชุ่มชื้น พบการขยายตัวของป่าเขตร้อนขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลในช่วงเวลานี้ทำให้แนวชายฝั่งทะเลบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง โดยในช่วง 10,000 - 7,000 ปีมาแล้ว ระดับน้ำทะเลลดลงจากปัจจุบันประมาณ 38 - 11 เมตร ทำให้แนวชายฝั่งทะเลอยู่ห่างจากแหล่งโบราณคดีถ้ำหลังโรงเรียนและถ้ำหมอบี๊ว ประมาณ 66 - 16 กิโลเมตร และเมื่อประมาณ 6,000 ปีมาแล้ว เป็นช่วงที่ระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุด โดยระดับน้ำทะเลเพิ่มขึ้นประมาณ 3 - 5 เมตร จากระดับน้ำทะเลในปัจจุบัน สามารถสรุปพัฒนาการสำคัญของมนุษย์ในช่วงเวลานี้เป็นประเด็นได้ดังนี้

เทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้

รูปแบบและเทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือหิน มีพัฒนาการในการผลิตที่ซับซ้อนและแตกต่างไปจากเครื่องมือหินในระยะแรก ในช่วงเวลานี้ปรากฏเครื่องมือหินแบบ "ฮั้วนิเนียน หรือ โฮบินเนียน" ในหลายแหล่งโบราณคดีของประเทศไทยรวมทั้งในพื้นที่ภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือหินกะเทาะด้านเดียว ทำมาจากหินกรวดแม่น้ำ หรือแผ่นสะเก็ดหินขนาดใหญ่

เครื่องมือหินกะเทาะหน้าเดียว
(Unifacial stone tool)

เครื่องมือสะเก็ดหิน
(Limace)

การตั้งถิ่นฐาน

การรวมกลุ่มของสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น แต่ยังคงมีการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยไปตามแหล่งทรัพยากรอาหารเช่นเดียวกับช่วงแรก ซึ่งอาจมีช่วงเวลาที่อาศัยในแต่ละครั้งที่ยาวนานขึ้น และน่าจะมีการกลับมาพักอาศัยที่บริเวณถ้ำหรือเพิงผาเดิมซ้ำ ๆ ตามแต่ช่วงฤดูกาล เช่น แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบี๊ว จังหวัดกระบี่

แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบี๊ว
ตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมืองกระบี่
จังหวัดกระบี่

แบบแผนการดำรงชีพ

มนุษย์ในช่วงนี้ยังคงหาของป่าล่าสัตว์ และพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก แต่พบว่าการล่าหรือบริโภคสัตว์ขนาดใหญ่จำพวก วัว ควาย ลดลง แต่กลับพบกระดูกสัตว์ขนาดเล็กจำพวก ลิง ค่าง ชะมด ค้างคาว และพบว่ามีหลักฐานประเภทเปลือกหอย ก้ามปู และกระดูกปลา ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น

ยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีในการทำศพ แต่จะมีความซับซ้อนและมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากยุคแรก

เปลือกหอย
จากการขุดค้นทางโบราณคดี
แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบี๊ว

พัฒนาการยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ระยะที่ 3 (6,500 - 2,500 ปีมาแล้ว)

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ระยะที่ 3 ครอบคลุมช่วงเวลา 6,500 - 2,500 ปีมาแล้ว เป็นช่วงเวลาที่มีการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมที่โดดเด่น ทั้งในด้านเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้และแบบแผนการดำรงชีพ ซึ่งช่วงเวลานี้จะตรงกับยุคก่อนประวัติศาสตร์สมัยหินใหม่ หรือประมาณช่วง 6,500 - 3,000 ปีมาแล้ว ครอบคลุมถึงช่วงต้นของสมัยโลหะ เมื่อประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว ตามการแบ่งอายุสมัยโดยใช้เกณฑ์แบ่งจากเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้ การศึกษาทางโบราณคดีที่ผ่านมามีแหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ส่วนใหญ่มีอายุสมัยอยู่ในช่วงเวลานี้ โดยแหล่งโบราณคดีบางส่วนได้ทำการขุดศึกษาทางโบราณคดีแล้ว เช่น แหล่งโบราณคดีถ้ำเป็องแบบ ถ้ำปากอม และถ้ำเขาชีงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แหล่งโบราณคดีถ้ำเขาจุฬา ถ้ำเขาโกบ ถ้ำเขาทะลุ และถ้ำเขาตาพลาย จังหวัดชุมพร เป็นต้น และจากข้อมูลการศึกษาทางโบราณคดีที่ผ่านมา สามารถสรุปพัฒนาการสำคัญเป็นประเด็นได้ ดังนี้

เทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้

เริ่มปรากฏกลุ่มเครื่องมือหินที่มีการขัด ฝนเฉพาะบริเวณส่วนปลาย ซึ่งนับเป็นพัฒนาการเริ่มแรกของเครื่องมือหินประเภท “ขวานหินขัด” มีการผลิตที่ซับซ้อนและประณีตกว่าเครื่องมือหินกะเทาะที่พบในช่วงแรก ส่วนใหญ่นิยมทำมาจากหินเชิร์ต เนื่องจากเป็นหินเนื้อละเอียด ย่อยต่อการกะเทาะขึ้นรูป

ในช่วงเวลานี้พบภาชนะดินเผาเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ปรากฏภาชนะดินเผารูปแบบเด่น เรียกว่า “หม้อสามขา” กระจายอยู่ทั่วไปตามแหล่งโบราณคดีในพื้นที่ภาคตะวันตก ทั้งยังพบภาชนะดินเผาลักษณะพิเศษ เรียกว่า ภาชนะตกแต่งแบบชาห์วิน-กาลานาย (Sa Huynh-Kalanay pottery tradition) และเริ่มปรากฏเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทโลหะ ที่แหล่งโบราณคดีในพื้นที่ภาคใต้แต่มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นของประเทศไทย

ขวานสำริด
ภูเขาทอง จังหวัดชุมพร

การตั้งถิ่นฐาน

กลุ่มทางสังคมเริ่มมีขนาดใหญ่และมีประชากรมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ยังคงมีการใช้ถ้ำและเพิงผาตามภูเขาหินปูนเป็นที่อยู่อาศัย และมักนิยมเลือกอยู่ในพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำหรือชายฝั่งทะเล โดยบางส่วนอาจเริ่มมีการเคลื่อนย้ายลงมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งทะเล

แหล่งโบราณคดีเพิงผาเขาตาพลาย
ตำบลรับร้อ อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร

ขวานหินขัด
อ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ชิ้นส่วนชา
หม้อสามขา

แบบแผนการดำรงชีพ

ยังคงมีรูปแบบการดำรงชีพแบบล่าสัตว์และหาของป่า มีการล่าสัตว์ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กจำพวกวัว ควาย ลิง ค่าง กวาง หมูป่า สัตว์จำพวกสัตว์ครึ่งบก-ครึ่งน้ำ และสัตว์น้ำ เช่น เต่า ตะพาบ ปลา ปู และหอยประเภทต่าง ๆ อาทิ หอยขม หอยก้น หอยแครง และหอยหลอด

เริ่มรู้จักการทำเครื่องนุ่งห่ม และมีความนิยมในด้านความงาม

พิธีกรรมการทำศพยังคงปรากฏแต่รูปแบบการฝังศพมีความแตกต่างไปจากเดิม คือลักษณะการวางศพนิยมวางนอนหงายเหยียดยาวมากกว่าการงอตัว โดยพบร่วมกับของอุทิศจำพวกเครื่องมือหินและกระดูกสัตว์

ลูกปัดเปลือกหอย

ภาชนะตกแต่งแบบชาห์วิน-กาลานาย
(Sa Huynh-Kalanay pottery tradition)

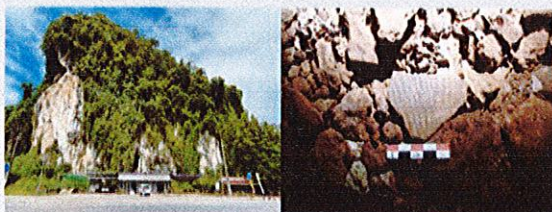
ข้อมูลใหม่จากการศึกษาทางโบราณคดี ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ชายฝั่งทะเลอันดามัน

ข้อมูลจากการสำรวจทางโบราณคดี

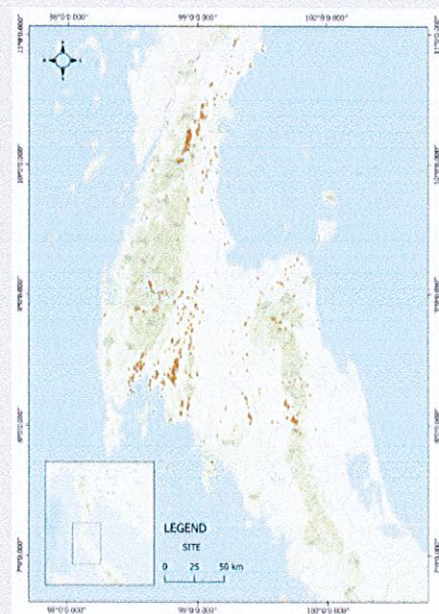
จากการสำรวจพบว่ามนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้โดยส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ตามถ้ำหรือเพิงผาภูเขาหินปูน ที่มีลักษณะภูมิประเทศแบบคาสต์ (Karst topography) ซึ่งเป็นลักษณะภูมิประเทศที่เกิดจากการละลายและการกัดเซาะของหินปูน โดยการกระทำของน้ำฝนหรือน้ำใต้ดิน ทำให้เกิดยอดเขาหินปูนที่มีลักษณะคล้ายฟันเลื่อยหรือตะปุ่มตะป่ำ มีหน้าผาสูงชันสลับกับแอ่งหลุมยุบ ภูมิประเทศลักษณะนี้พบกระจายตัวอยู่บริเวณคาบสมุทรภาคใต้ เช่น บริเวณอ่าวพังงา จังหวัดกระบี่ กลุ่มภูเขาหินปูนในเขตอำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอพนม และอำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ สำนักศิลปากรที่ 12 นครศรีธรรมราช จึงเลือกพื้นที่ในจังหวัดกระบี่ เพื่อทำการสำรวจทางโบราณคดี ในปี พ.ศ.2566 จากการสำรวจพบแหล่งโบราณคดีใหม่กว่า 50 แหล่ง และพบแหล่งภาพเขียนสีเพิ่มเติมจากฐานข้อมูลเดิม

ภูมิประเทศแบบคาสต์
(Karst topography)

เขาถ้ำเสด็จ จังหวัดกระบี่
แหล่งโบราณคดีใหม่
จากการสำรวจทางโบราณคดี พ.ศ.2566

แหล่งโบราณคดี และ แหล่งภาพเขียนสี
จากการสำรวจทางโบราณคดีในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน

ภาพเขียนสีที่พบเพิ่มเติมจากฐานข้อมูล
แหล่งภาพเขียนสีถ้ำขาวเล จังหวัดกระบี่

ข้อมูลจากการขุดค้นทางโบราณคดี “ถ้ำหมอเขียว”

การขุดค้นแหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว จังหวัดกระบี่ โดยสำนักศิลปากรที่ 12 นครศรีธรรมราช ในปี 2566 - 2567 นับว่าเป็นการดำเนินงานที่ค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญในรอบกว่าทศวรรษที่ผ่านมา จากการค้นพบโครงกระดูกมนุษย์ ซึ่งในครั้งนั้นนับว่าเป็นการค้นพบโครงกระดูกมนุษย์ที่มีอายุอยู่ในช่วงสมัยปลายไพลสโตซีนถึงต้นโฮโลซีน หรือประมาณ 15,000 - 10,000 ปีมาแล้ว อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุดในภาคใต้โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

หลักฐานจากการขุดค้นทางโบราณคดี แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว จังหวัดกระบี่

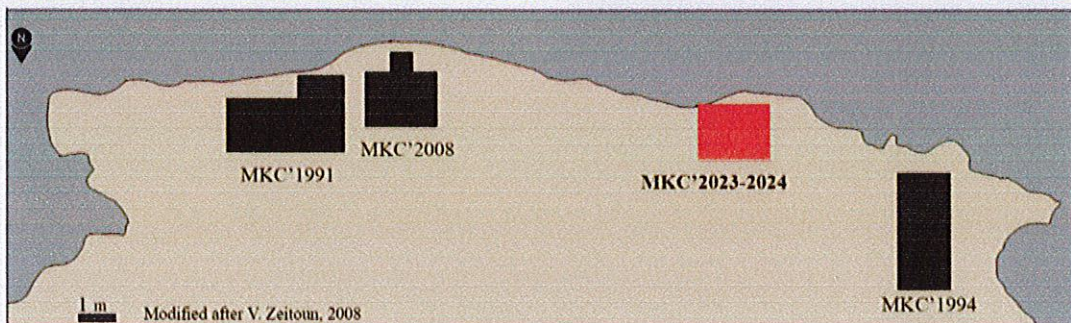
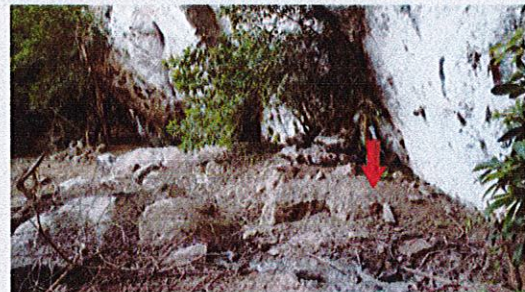
- **ชั้นเศษภาชนะดินเผา** ซึ่งพบเฉพาะในชั้นดินระดับบน ๆ เท่านั้น
- **กลุ่มหลักฐานประเภทหิน** ได้แก่ เครื่องมือหินกะเทาะ เครื่องมือสะเก็ดหิน หินกรวดแม่น้ำ สะเก็ดหินขนาดเล็ก โดยเป็นกลุ่มหลักฐานที่พบได้ในทุกระดับชั้น
- **กลุ่มหลักฐานนิเวศวัตถุ** ได้แก่ กระดูกสัตว์ กระดองเต่า เปลือกหอย เมล็ดพืช

- **ในชั้นดินระดับบน** เป็นชั้นส่วนกระดูกสัตว์ขนาดเล็กประเภท อาทิ ลิง ค่าง สัตว์ฟันแทะ และกระดูกสันหลังสัตว์ เลื้อยคลานจำพวกงู และเหี้ย

- **ในชั้นดินระดับล่าง** เริ่มพบกระดูกสัตว์ขนาดใหญ่ อาทิ วัว ควาย กวาง และแรด

ซึ่งความแตกต่างนี้อาจมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมโบราณที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล

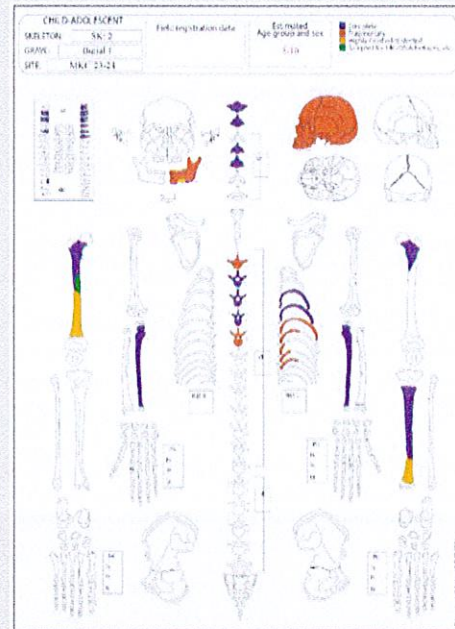
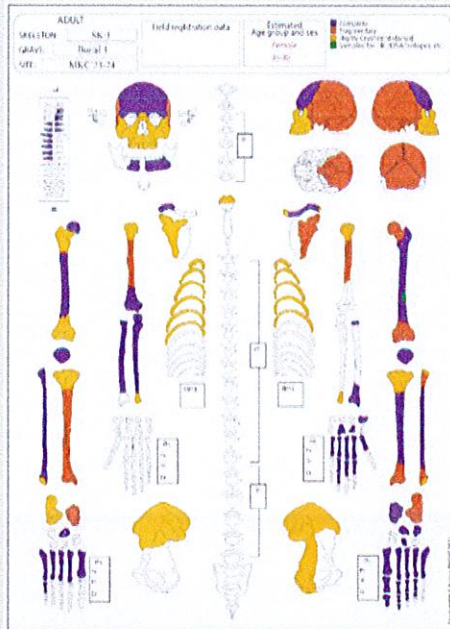
นอกจากนี้มีการค้นพบหลักฐานสำคัญอีกหลายประเภท อาทิ เปลือกหอยเจาะรู เครื่องมือที่ทำจากกระดูกสัตว์ กระดูก มีร่องรอยสับ-ตัด (Cut Mark) ร่องรอยกิจกรรมกองไฟขนาดใหญ่ และโครงกระดูกมนุษย์ จำนวน 2 โครง โดยโครงกระดูกมนุษย์พบอยู่ในระดับลึกลงไปจากผิวดินประมาณ 1.3 - 1.5 เมตร

พื้นที่ขุดค้นทางโบราณคดี แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว MKC'2023-2024

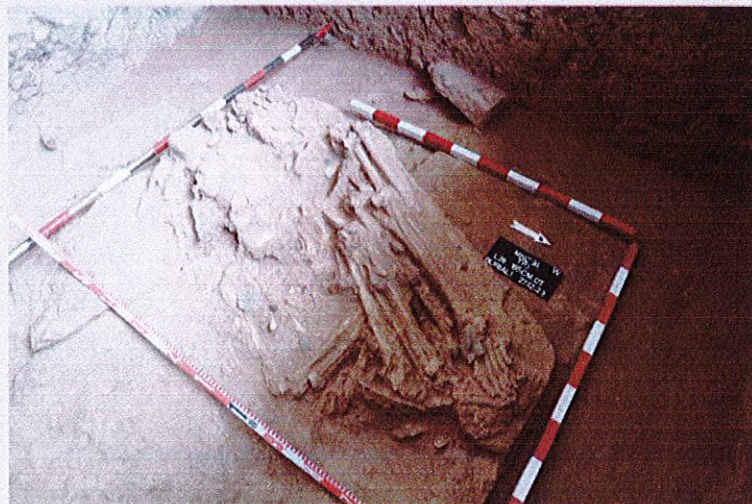
ตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

โครงกระดูกมนุษย์ “ถ้ำหมอเขียว”

โครงกระดูกหมายเลข 1 (Burial 1 : SK1) เป็นโครงกระดูกของผู้ใหญ่ เพศหญิง มีอายุประมาณ 35-40 ปี ส่วนสูง 170-177 เซนติเมตร ถูกฝังในลักษณะงอตัว (Flexed Burial) เอียงไปทางด้านซ้าย โดยด้านขวาวางอยู่บนแผ่นหินขนาดใหญ่ ศีรษะหันไปทางทิศใต้ แขนข้างซ้ายและขวาสอดอยู่ใต้กระดูกต้นขาข้างซ้ายและขวาที่พับเข้าหาตัว

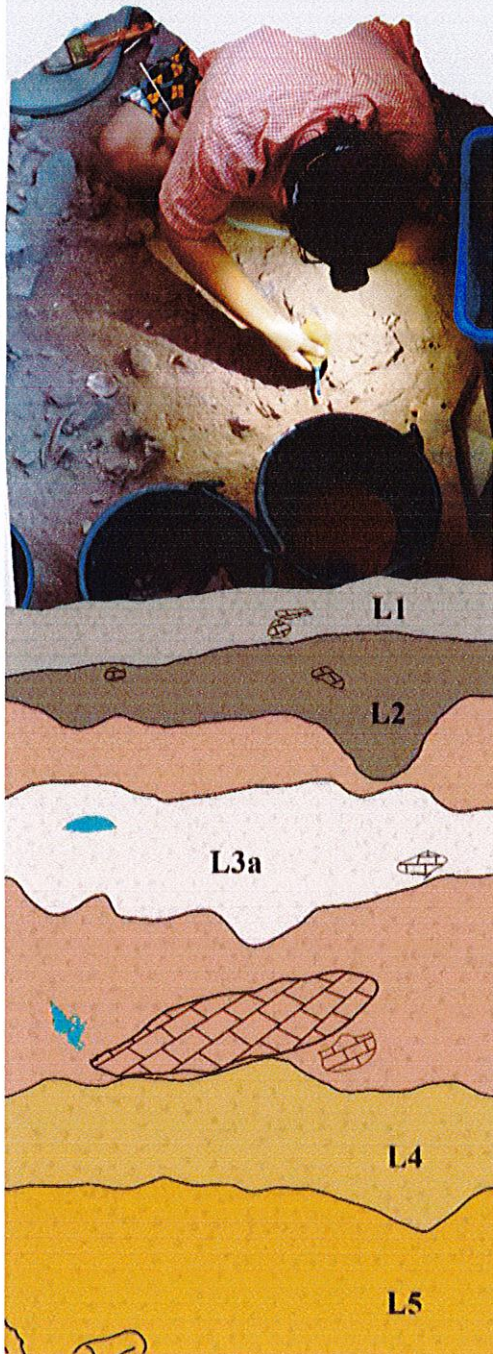
โครงกระดูกหมายเลข 2 (Burial 1 : SK2) เป็นโครงกระดูกของเด็ก ไม่สามารถระบุเพศได้ มีอายุไม่เกิน 12 ปี โดยหลุมถูกรบกวนจากการฝังโครงกระดูกหมายเลข 1

ลักษณะโครงกระดูกที่พบภายในหลุมขุดค้น

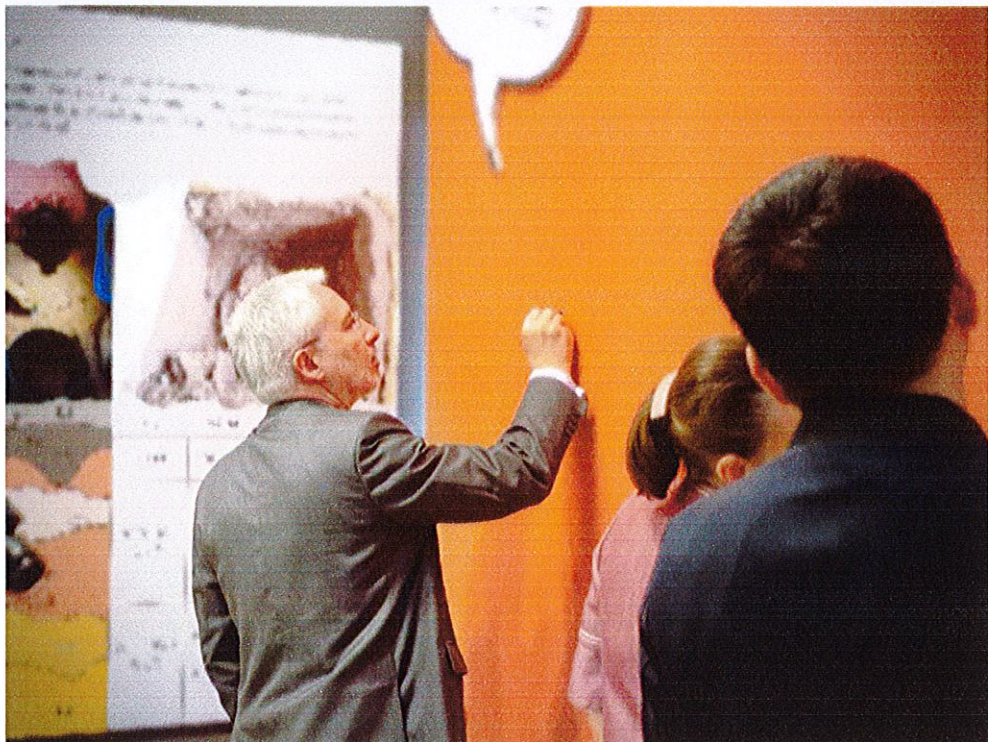
การกำหนดอายุสมัย

จากการศึกษาชั้นทับถมทางโบราณคดี และการกำหนดค่าอายุทางวิทยาศาสตร์จากตัวอย่างถ่าน และเมล็ดพืชที่พบจากการขุดค้น จากห้องปฏิบัติการ Beta Analysis ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ค่าอายุทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับบริบทของหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในพื้นที่หลุมขุดค้น จากข้อมูล ณ ปัจจุบัน สามารถสันนิษฐานการเข้ามาใช้พื้นที่และอายุสมัย ได้ 3 สมัย ดังนี้

อายุ	ธรณีกาล	หลักฐานที่พบ
≤ 8,000 ปี	โฮโลซีนตอนต้น	-เศษภาชนะดินเผา -กระดูกสัตว์
10,000 - 8,000 ปีมาแล้ว	โฮโลซีนตอนต้น	-เครื่องมือหินกะเทาะ สะเก็ดหิน -กระดูกสัตว์เล็ก ประเภทสัตว์เลื้อยคลาน งู เหี้ย, เต่า, ลิง, สัตว์ฟันแทะ -กระดูกสัตว์ใหญ่เบาบาง -เปลือกหอยจำนวนมาก
15,000 - 10,000 ปีมาแล้ว	สมัยไพลสโตซีนตอนปลาย โฮโลซีนตอนต้น	-โครงกระดูกมนุษย์ -เครื่องมือสะเก็ดหิน, เครื่องมือหินกะเทาะ Biface, unifacial, chopper -กระดูกสัตว์ใหญ่วงศ์วัว-ควาย, เก้ง-กวาง, เต่า, แรด -เปลือกหอยเจาะรู

ภาพบรรยากาศผู้เข้าชมนิทรรศการ

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ HE. Mr. Jean-Claude POIMBOEUF เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐฝรั่งเศสประจำประเทศไทย พร้อมด้วยคณะ เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ถลาง และร่วมกิจกรรมในนิทรรศการพิเศษ "การศึกษาทางโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ ชายฝั่งทะเลอันดามัน"

คณะครู นักเรียน และนักท่องเที่ยว เข้าชมนิทรรศการพิเศษ

ผลงาน ลำดับที่ ๒

๑. เรื่อง โครงการ : อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุศิลปวัตถุบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ๒๕๖๔

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ๑ - ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

พิพิธภัณฑ์วิทยา หลักการอนุรักษ์เบื้องต้น การเขียนบทนิทรรศการ การออกแบบนิทรรศการ การประสานงานหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบ

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สรุปสาระสำคัญ อบรมเชิงปฏิบัติการ มุ่งเน้นการให้ความรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์และพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา โดยการอบรมให้ความรู้ และการทดลองปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ ดูแล บำรุงรักษา และป้องกันการเสื่อมสภาพของอินทรีย์วัตถุ เพื่อลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุศิลปวัตถุอันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยสรุปดังนี้

- บรรยายเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ แต่ละประเภท

- บรรยายเรื่อง ขั้นตอน วิธีการ ตามหลักวิทยาศาสตร์และพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา เพื่อลดปัจจัยความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุแต่ละประเภท

- แบ่งกลุ่มตามประเภทของวัตถุ ลงมือปฏิบัติตามหลักวิทยาศาสตร์และพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา เพื่อลดปัจจัยความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุแต่ละประเภท ได้แก่ การทำความสะอาด, การหีบจับ, การเก็บรักษา, และเคลื่อนย้าย

- เยี่ยมชมและศึกษาเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในพิพิธภัณฑ์วัดเทพกระษัตรี ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ขั้นตอนการดำเนินการ ติดต่อประสานงานวิทยากรจากกลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร, ทำหนังสือเชิญหน่วยงานเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต และภูเก็ต, จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ, สรุปเนื้อหาเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถลาง

เป้าหมายของงาน พิพิธภัณฑ์ของรัฐ เอกชน วัด ที่มีโบราณวัตถุศิลปวัตถุที่เป็นอินทรีย์วัตถุอยู่ในครอบครอง มีความเข้าใจกระบวนการทำงานด้านพิพิธภัณฑสถานวิทยา การอนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุเบื้องต้น และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปจัดการกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในครอบครองของตน เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ อันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

๕. ผลสำเร็จของงาน...

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

.....เชิงปริมาณ จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ๒๕๖๔ จำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔ มีผู้เข้าร่วม ๑๓ หน่วยงาน จากจังหวัดพังงา กระบี่ และภูเก็ต รวมทั้งหมด ๕๐ คน และมีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการดูแลรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ภูเก็ต จำนวน ๒ ครั้ง.....

.....เชิงคุณภาพ ผู้ร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในครอบครองของตน ทั้งยังมีการดำเนินการศึกษา รวบรวม สรุปรวบรวม เรียบเรียงข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ.....

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

.....ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถย้อนกลับมาดูข้อมูลสรุปจากการอบรม และผู้ที่สนใจสามารถศึกษาได้ด้วยตัวเอง เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ อันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ.....

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

.....ต้องทำความเข้าใจเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ และปรับให้เข้ากับวิธีอย่างง่าย ที่ทุกคนสามารถนำไปใช้ได้ โดยไม่เป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของวัตถุทางวัฒนธรรม.....

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

.....สำหรับการอบรม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับปริมาณของเนื้อหา.....
.....สำหรับองค์ความรู้ ต้องพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ และย่อยออกมาเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ.....

๙. ข้อเสนอแนะ

.....สามารถสรุปเนื้อหา และทำเป็นสื่ออนิเมชันอย่างง่าย เพื่อง่ายต่อการเข้าใจ และง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล.....

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....องค์ความรู้ “การดูแลรักษาวัตถุทางวัฒนธรรม” Facebook : Thalang Nation Museum พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ภูเก็ต.....

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายรัชวิทย์ ทวีสุข)

ผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายกานต์ รัตสมบัติ)

(.....หัวหน้าพิธีกรรมสถานแห่งชาติ กลาง)

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)

(นายภัทรพงษ์ เก้าเงิน)

(.....ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช)

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

ผลงานลำดับที่ ๒

การดูแลรักษา วัตถุทางวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กลาง
สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช

การอนุรักษ์ Conservation

ความหมายของคำว่า "อนุรักษ์"
สำหรับงานดูแลรักษาวัตถุทางวัฒนธรรม

หมายถึง : การเข้าไปจัดการกับวัตถุทางวัฒนธรรม
เพื่อ "ชะลอการชำรุดเสื่อมสภาพ"

การอนุรักษ์วัตถุทาง วัฒนธรรม

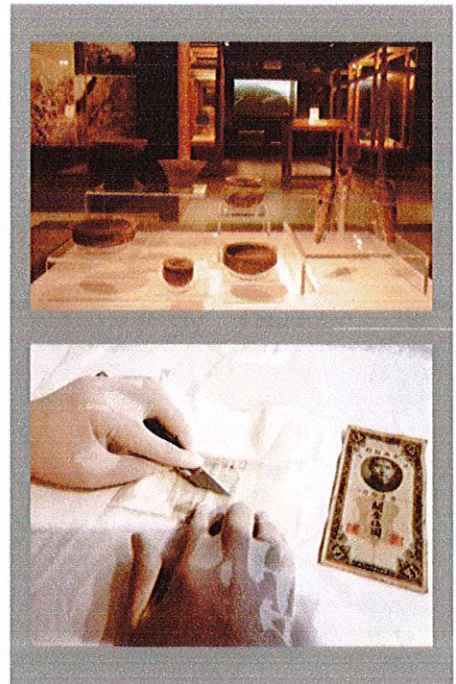
ประกอบด้วย ๒ วิธีด้วยกัน คือ

การอนุรักษ์เชิงป้องกัน (Preventive Conservation)

เป็นการดูแลรักษาวัตถุตามหลักวิชาการ ได้แก่ การเคลื่อนย้าย การหีบจับ ด้วยวิธีที่ถูกต้อง และการจัดเก็บ รวมถึงการจัดแสดง ต้องมีการควบคุมสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมกับวัตถุประเภทต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของวัตถุ

การปฏิบัติการสงวนรักษา (Remedial Conservation)

เป็นกระบวนการหาสาเหตุหลังจากพบการชำรุดเสื่อมสภาพของวัตถุ เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการประเมินและจัดลำดับความเสี่ยงที่ส่งผลต่อวัตถุ และเลือกใช้วิธีที่เหมาะสม เช่น การกำจัดแมลง สนิม เชื้อรา หรือการซ่อมแซมวัตถุ

ประเภทของวัตถุทางวัฒนธรรม

สามารถแบ่งได้ ๓ ประเภท ตามวัสดุที่ใช้ผลิต

อินทรีย์วัตถุ

ได้จากพืชและสัตว์

เช่น กระดาษ งาม่าง เขาสัตว์ ผ้า เครื่องจักรสาน และไม้ต่างๆ

อนินทรีย์วัตถุ

ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต

เช่น วัตถุที่เป็นโลหะ เครื่องประดับ แก้ว หินสี เครื่องปั้นดินเผา วัตถุแกะสลักจากหิน

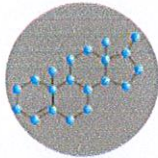

วัตถุผสม

มีส่วนผสมของอินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุ

เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย แผ่นเสียง เครื่องประดับที่มีวัสดุหลากหลายชนิดผสมกัน

การเสื่อมสภาพ ของวัตถุทางวัฒนธรรม

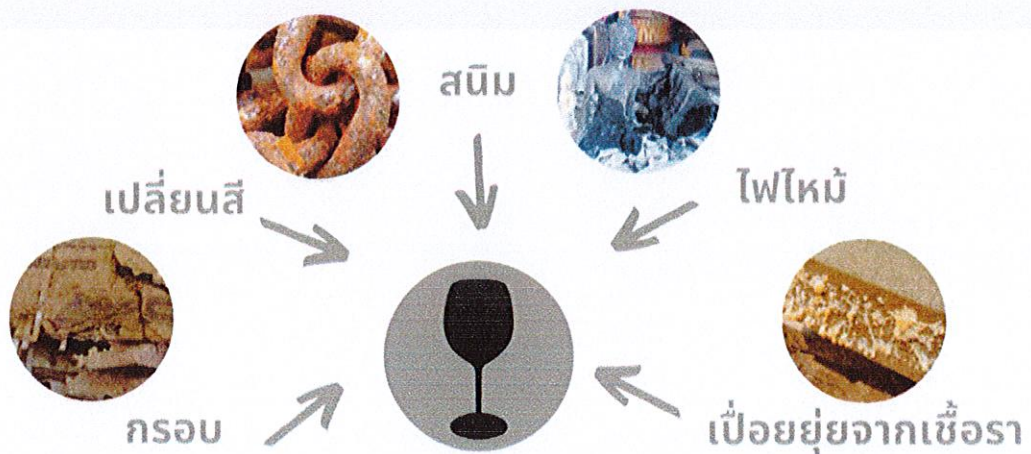
การเสื่อมสภาพทางเคมี
(Chemical deterioration)

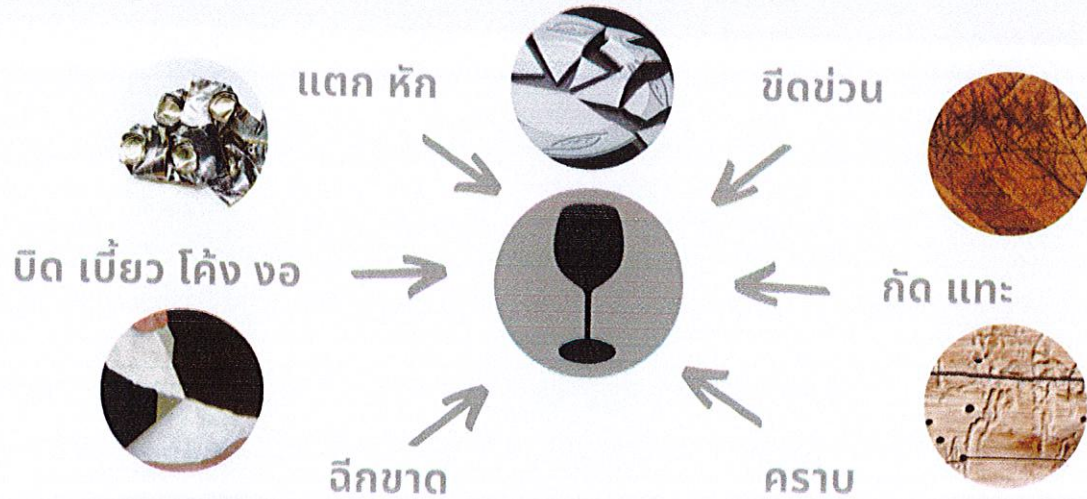
การเสื่อมสภาพทางกายภาพ
(Physical deterioration)

การเสื่อมสภาพทางเคมี
(Chemical deterioration)

การเสื่อมสภาพทางกายภาพ (Physical deterioration)

ความเสี่ยง
กับการเสื่อมสภาพของวัตถุทางวัฒนธรรม

ความเสี่ยงที่มีผลต่อการเสื่อมสภาพของวัตถุ สามารถแบ่งได้ ๑๐ ประเภท

แรงกายภาพ

การสูญเสียข้อมูล

ความชื้น

อุณหภูมิ

แสง

สิ่งปนเปื้อน

สิ่งมีชีวิต

น้ำ

ไฟไหม้

การโจรกรรม
และสูญหาย

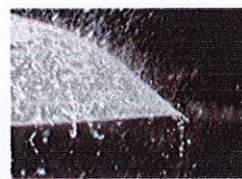
ความเสี่ยงทั้ง ๑๐ ประเภท เกิดจาก ๔ สาเหตุหลักด้วยกัน คือ

เกิดจากมนุษย์

เกิดจากปัจจัย
ภายในของวัตถุ

เกิดจากสภาพ
แวดล้อม

เกิดจากภัยพิบัติ
และอุบัติเหตุ

สาเหตุที่เกิดจากมนุษย์

การเคลื่อนย้าย การหยิบจับ

การหยิบจับ เคลื่อนย้าย
อย่างผิดวิธี ขาดทักษะ
และความระมัดระวัง มี
ความประมาทเลินเล่อ
อาจส่งผลให้วัตถุตก
หลุดมือ จนเกิดความ
เสียหาย

การจัดเก็บ

สถานที่จัดเก็บไม่มี
ความเหมาะสม ไม่มีการ
วางระบบ หรือกะเบียด
ควบคุม และขาดความ
ความเป็นระเบียบ
เรียบร้อยในการจัดวาง
อาจส่งผลให้เกิดการ
ละเลยหลงลืมตัววัตถุ

มลพิษ

การเพิ่มมลพิษ ไม่ว่าจะเป็น
โดยตรงหรือโดยอ้อม
หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์
อาจส่งผลให้วัตถุได้รับ
สารเคมีจากมลพิษใน
ปริมาณที่มากเกินไป

การอนุรักษ์

การอนุรักษ์อย่างผิดวิธี
โดยผู้ขาดทักษะ อาจ
เป็นการเร่งการเสื่อม
สภาพของวัตถุ ได้เช่น
เดียวกัน

สาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายในของวัตถุ

การเสื่อมสภาพด้วยตัวเอง

วัตถุแต่ละชนิด จะมีอายุการใช้งาน และเกิดการเสื่อม
สภาพภายในของตัวมันเองเป็นไปตามกาลเวลา เช่น
กระดาษกรอบ ผ้าเสื่อมสภาพ เหล็กขึ้นสนิม

วัตถุที่มีร่องรอยการชำรุดมาแต่เดิม

วัตถุที่มีร่องรอยการชำรุดมาแต่เดิม เช่นรอยร้าวมาแต่
เดิมของหินหรือวัสดุที่เลือกใช้ หรือความผิดพลาดที่
เกิดขึ้นในขั้นตอนการผลิต การหยิบจับเคลื่อนย้ายวัตถุ
อาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพได้ หากส่วนที่
ชำรุดถูกกระทบกระเทือน วัตถุนั้นอาจเกิดความเสี
หายมากกว่าปกติ

สาเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อม

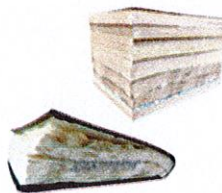
แสง/อุณหภูมิ

แสง เป็นพลังงานรูปแบบหนึ่งที่ทำให้เกิดความร้อน หากมีแสงในปริมาณที่มากเกินไป จะส่งผลให้วัตถุสีซีดจาง กรอบ เปราะ เกิดการฉีกขาดและแตกร้าวได้ง่าย

ความชื้น

ความชื้นมีแหล่งที่มา ๓ ทางด้วยกันคือ ฝน น้ำใต้ดิน และไอน้ำในอากาศ ส่งผลให้วัตถุ บวม เปื่อย มีดงอ แตกร้าว ชื้นสนิม และเกิดการเสื่อมสภาพเร็วขึ้น

สิ่งมีชีวิต

แมลงสาบ หนอนหนังสือ แมลงสามง่าม เชื้อรา และหนู ซึ่งมักเป็นสัตว์ขนาดเล็กที่สังเกตได้ยาก และบางชนิดอาจเกาะกินวัตถุเป็นอาหาร หากไม่หมั่นตรวจสอบทำความสะอาด และปล่อยทิ้งไว้เป็นเวลานาน อาจเกิดความเสียหายกับตัววัตถุ

สาเหตุที่เกิดจากภัยพิบัติและอุบัติเหตุ

ภัยจากธรรมชาติ

แผ่นดินไหว พายุฝน คลื่นยักษ์ น้ำท่วม ไฟป่า ฯลฯ เป็นภัยพิบัติในวงกว้าง ไม่เฉพาะเจาะจงเฉพาะอาคารหรือที่จัดเก็บวัตถุ ไม่สามารถคาดการณ์การเกิดขึ้นของสถานการณ์นั้นได้ และส่งผลต่อวัตถุโดยตรง ซึ่งแต่ละพื้นที่จะต้องเตรียมพร้อมรับมือด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงต่อการเกิดพิบัติภัยนั้น

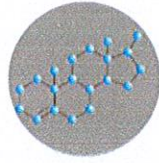
ภัยจากมนุษย์

ส่วนใหญ่มักเป็นอุบัติเหตุ คือสามารถควบคุมเหตุปัจจัยได้บางส่วน และอาจต้องใช้เวลาในการจัดการ เช่น

- ผลจากการออกแบบตัวอาคาร
- ระบบน้ำ ระบบไฟ มีปัญหา
- ใกล้เคียงแหล่งมลพิษ หรืออุตสาหกรรมขนาดใหญ่
- ระบบรักษาความปลอดภัยขาดความรัดกุม
- อุบัติเหตุต่าง ๆ
- ฯลฯ

การลดปัจจัยเสี่ยง ต่อการเสื่อมสภาพของวัตถุทางวัฒนธรรม

คือ การดูแลรักษาวัตถุทางวัฒนธรรมด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพของวัตถุนั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วย

- การจัดการสิ่งแวดล้อม
- การจัดเก็บรักษา
- การทำความสะอาด ดูแลรักษา และอนุรักษ์

การจัดการสิ่งแวดล้อม

น้ำ
ความชื้น

แสง
อุณหภูมิ

มลพิษ

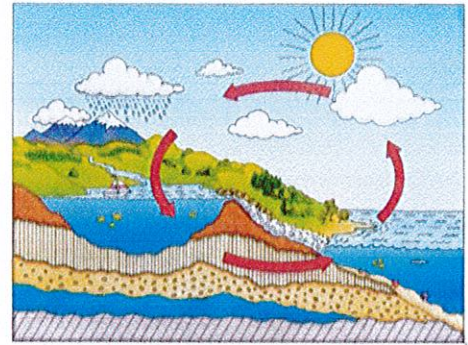
สิ่งมีชีวิต

ความชื้น มาจากไหน?

เกิดโดยธรรมชาติ

๑. น้ำฝน
๒. น้ำใต้ดิน
๓. ไอน้ำในอากาศ

เกิดจากมนุษย์

๑. ไอน้ำจากร่างกายมนุษย์
๒. น้ำจากท่อระบบประปา
๓. น้ำจากการรดน้ำต้นไม้
๔. น้ำจากการทำความสะอาด
๕. น้ำจากเครื่องปรับอากาศ
๖. น้ำจากสวน บ่อน้ำ ฝาย ประตูน้ำ ต่ำตึก ฯลฯ

ความชื้น จัดการอย่างไร?

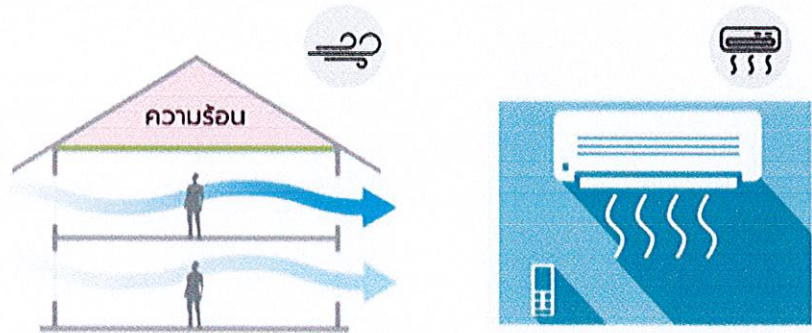
- ควรหมั่นตรวจสอบสภาพตัวอาคาร ประตู หน้าต่าง หลังคา ให้มีสภาพสมบูรณ์อยู่เสมอ ไม่มียรอยรั่วซึม ตั้งจากฝ้าใต้ดิน หรือจากน้ำฝน และอาจมีการทำกันสาดในส่วนที่จำเป็น มีการจัดการระบบน้ำที่ใช้ภายใน-นอกอาคาร ป้องกันไม่ให้ความชื้นส่งผลกระทบต่อวัตถุ

- หลีกเลี่ยงการสร้างอาคารให้อยู่ใกล้แหล่งน้ำมากจนเกินไป หรือเป็นพื้นที่ลุ่ม น้ำท่วมถึงได้ง่าย

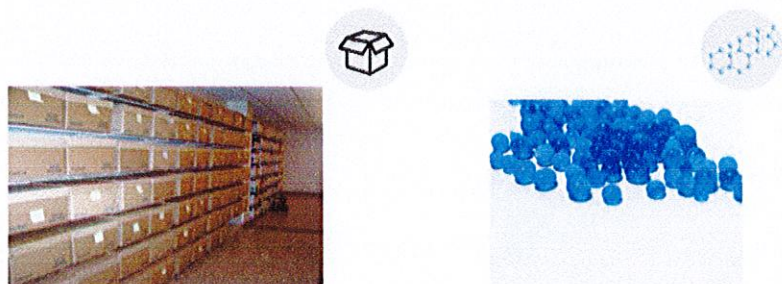
ความชื้น จัดการอย่างไร?

- สำหรับห้องจัดแสดงหรือเก็บวัตถุทางวัฒนธรรม อากาศภายในควรถ่ายเทได้สะดวก ไม่อับชื้น ถ้าเป็นห้องปิดอาจมีตัวช่วย คือเครื่องปรับอากาศ หรือเครื่องดูดความชื้น (เมื่อปิดเครื่องปรับอากาศ ควรเปิดห้องเพื่อระบายอากาศ ประมาณ ๒๐-๓๐ นาที ก่อนปิดห้อง)

ความชื้น จัดการอย่างไร?

สำหรับพื้นที่แคบ เช่นตู้จัดแสดง หรือกล่องเก็บวัตถุทางวัฒนธรรม ควรปิดตู้หรือกล่องให้สนิท หากยังมีความชื้นสามารถใช้สารเคมีเพื่อดูดซับความชื้น คือสารซิลิกาเจล (สารช่วยดูดความชื้น) ในปริมาณพื้นที่ ๑ ลูกบาศก์ฟุต ต่อสารซิลิกาเจล ๕๐ กิโลกรัม ก่อนการใช้งานซิลิกาเจลจะมีสีฟ้า-น้ำเงิน เมื่อผ่านการดูดซับความชื้น ซิลิกาเจลจะเปลี่ยนเป็นสีชมพู หากเป็นสีชมพูจนแสดงว่าสารซิลิกาเจลดูดซับความชื้นจนอิ่มตัว ต้องนำสารซิลิกาเจลไปผ่านความร้อนจนกลับมาเป็นสีฟ้า-น้ำเงิน จึงจะนำกลับมาใช้ใหม่ หรืออาจใช้กระดาษสารองตู้หรือภาชนะ เพื่อช่วยดูดซับความชื้น เมื่อเห็นว่ากระดาษเสื่อมสภาพ ก็ควรเปลี่ยนกระดาษใหม่ทันที

อุณหภูมิ
มาจากไหน?

เกิดโดยธรรมชาติ
แสงแดด

ที่เกิดจากมนุษย์
แสงจากหลอดไฟ

อุณหภูมิ
จัดการอย่างไร?

เมื่ออุณหภูมิความร้อนมากกับแสง จึงควรเลือกวางวัตถุทางวัฒนธรรมในส่วนที่ไม่โดนแสงแดด หากอาคารมีช่องหน้าต่างเยอะจนไม่สามารถหาที่ที่เหมาะสมได้ อาจแก้ปัญหาโดยการติดบาน ไม้สี หรือฟิล์มกรองแสง เพื่อลดความรุนแรงของแสงแดดที่จะกระทบต่อวัตถุ

อุณหภูมิ จัดการอย่างไร?

หลอดไฟ เป็นสิ่งที่ให้แสงสว่างและความร้อน ซึ่งหลอดไฟตามท้องตลาดมีหลายชนิดที่ให้แสงสว่างและความร้อนที่แตกต่างกันออกไป ปัจจุบันมีหลอดไฟหลายประเภทที่นิยมใช้ เช่น หลอดไฟชนิดฟลูออเรสเซนต์ หลอดไฟชนิดไส้ทังสเตน หลอดไฟชนิดแอลอีดี ซึ่งทั้งสามชนิดที่ยกตัวอย่างมานี้คุณสมบัติช่วยลดปล่อยความร้อนได้ ดังนั้นการเลือกหลอดไฟเพื่อใช้กับวัตถุทางวัฒนธรรมจึงควรคำนึงถึง

๑. การให้แสงสว่างไม่มากเกินไป
๒. ให้ความร้อนน้อย
๓. ติดตั้งให้ห่างจากวัตถุทางวัฒนธรรม
๔. เปิดเท่าที่จำเป็น

ชนิด/คุณสมบัติ	LED BL-7 8W	ฟลูออเรสเซนต์	ไส้ทังสเตน
ใช้พลังงานไฟ (วัตต์)	7.8w	18w	60w
ประสิทธิภาพการส่องสว่าง (ลูเมน/วัตต์)	~72 lm / w	~50 lm / w	~15 lm / w
อายุการใช้งาน	>50,000 ชม.	8,000 ชม.	1,000 ชม.
ใช้สารเคมี เช่น สารปรอท สารตะกั่ว	ไม่มี	มี	ไม่มี
วัสดุภายนอก	แก้ว/พลาสติก	แก้ว	แก้ว
การแผ่รังสีอินฟราเรด	ไม่มี	ปานกลาง	มาก
ความร้อนของหลอดไฟ	ไม่มี	ปานกลาง	ร้อนมาก
ใช้พลังงานไฟ (วัตต์)	7.8w	18w	60w

<https://www.solarinnotech.com/>

มลพิษ มาจากไหน?

ภายนอกอาคาร
เช่น จากโรงงาน
รถยนต์ แหล่งทิ้งขยะ

ภายในอาคาร
เช่น ก๊าซระเหยจากวัตถุ
ไม้อัด สีทาผนัง

มลพิษ จัดการอย่างไร?

๑. หมั่นทำความสะอาด
๒. จัดเก็บในหีองที่มีดิด มีระบบปรับอากาศและฟอกอากาศ
(เปิดหน้าต่างระบายอากาศเท่าที่จำเป็น)
๓. เก็บวัตถุไว้ในตู้ หรือห่อและเก็บไว้ในกล่องเก็บวัตถุ

สิ่งมีชีวิต ที่มักสร้าง ปัญหา?

แมลงสาบ

อาหารของมันคือ หนังสั้ว กระดาษ กาว

หนอนหนังสือ (แมลงปีกแข็งขนาดเล็ก)

ตัวอ่อนจะชอบกินกระดาษแข็งที่ใช้ทำปกหนังสือ และเจาะกินกระดาษภายในหนังสือ

แมลงสามง่าม

อาหารของมันคือ ผ้า กระดาษ

หนู (และสัตว์ฟันแทะอื่นๆ)

เป็นสิ่งมีชีวิตที่ชอบแทะไม้ กระดาษ และชอบหาที่ซ่อนตัวเพื่อใช้ทำรัง

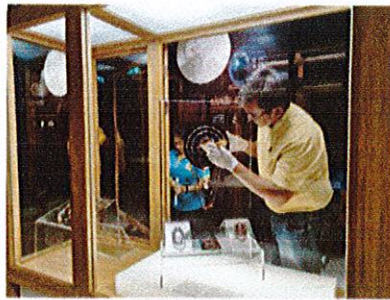

เชื้อรา

เติบโตได้ดีในที่ชื้น ซึ่งมักพบในกระดาษ ผ้า และอินทรีย์วัตถุอื่นๆ

สิ่งมีชีวิต จัดการอย่างไร?

๑. สำรวจและซ่อมแซมอาคารส่วนที่ชำรุดและเป็นช่องทางเข้าออกได้
 ๒. หลีกเลี่ยงการนำอาหาร เครื่องดื่ม เข้าภายในห้องเก็บ-จัดแสดงวัตถุ
 ๓. อย่านำสัตว์เลี้ยง ต้นไม้ ดอกไม้ เข้าภายในห้องเก็บ-จัดแสดงวัตถุ
 ๔. รักษาความสะอาดของสถานที่
 ๕. จัดสถานที่ให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ
 ๖. หมั่นตรวจตราสอดส่องดูแล และรักษาความสะอาดวัตถุ
- หากยังไม่ดีขึ้น หรือยังพบปัญหาอยู่ ควรรับปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

การจัดการกับแรงทางกายภาพ

การหยิบจับ

การจัดเก็บ

หยิบจับ อย่างไร ?

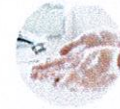
ไม่ควรหยิบยกวัตถุครั้งละมาก ๆ ควรมีภาชนะรองรับ

ควรสวมถุงมือในการหยิบจับ

หากไม่มีถุงมือ ควรล้างมือทำความสะอาดด้วยสบู่ที่มี
ส่วนผสมของสารฆ่าเชื้อ และเช็ดมือให้แห้ง ก่อนหยิบ
จับวัตถุ

ไม่ควรสวมเครื่องประดับ ขณะทำงานกับวัตถุทาง
วัฒนธรรม

ไม่ควรหยิบจับวัตถุในบริเวณที่ชำรุด หากวัตถุชำรุดมากควร
หาภาชนะมารองรับ

จัดเก็บ อย่างไร ?

การจัดเก็บเป็นอีกความสำคัญ ที่ช่วยในการรักษาสภาพของวัตถุ ทั้งจากสภาพแวดล้อม
และแรงกายภาพ อย่างการหยิบจับและขนย้าย ซึ่งควรคำนึงถึงวัสดุที่นำมาใช้ในการบรรจุหรือ
ห่อวัตถุนั้น ๆ

หลักการเลือกวัสดุเพื่อห่อบรรจุ คือ

๑. ไร้กรด
๒. นุ่ม
๓. สะอาด
๔. ผิวเรียบ
๕. ไม่มีสี, ไม่ฟอกสี

ตัวอย่างเช่น

กระดาษสา
ธรรมชาติ

ผ้าฝ้าย
ธรรมชาติ

กระดาษ
โทเวก

เชือก ด้าย
ไม่ฟอกสี

กล่อง
กระดาษ-ไร้กรด
พลาสติก - PE,
PP, PS

การจัดการกับการสูญเสียชีวิต

มีการจัดเก็บวัตถุทางวัฒนธรรม ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ มีการแยกหมวดหมู่ จัดประเภท เพื่อสะดวกในการดูแลรักษา

มีการจัดทำบัญชีข้อมูลของวัตถุ เพื่อป้องกันการหลงลืมข้อมูล ไม่มองข้ามวัตถุชิ้นสำคัญ หรือชิ้นที่ต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ และเพื่อการตรวจสอบจำนวนของวัตถุให้ครบถ้วนอยู่เสมอ

ตัวอย่างตารางการจัดทำบัญชีข้อมูลวัตถุเบื้องต้น

ลำดับที่	เลขวัตถุ	ชื่อวัตถุ	อายุ/สมัย	วัสดุ	ขนาด	ลักษณะ	สภาพ	ประวัติ	สถานที่เก็บ	รูปภาพ
๐๐๐๐๑	๐๐๐๐๑.๐๐๑	หม้อดินเผา	สมัยสุโขทัย	ดินเผา	สูง ๑๐ ซม. กว้าง ๑๐ ซม.	รูปทรงกลม มีหู	สภาพดี	เป็นสมบัติของ...	จัดที่ ๑ ชั้นที่ ๑	

การจัดการกับภัยพิบัติและอุบัติเหตุ

มีการวางแผนตั้งแต่เริ่มก่อสร้างอาคารเก็บ-จัดแสดงวัตถุทางวัฒนธรรม เพื่อออกแบบให้สภาพโครงสร้างอาคารรองรับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ และออกแบบวางระบบน้ำ ระบบไฟ และระบบอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับการใช้งาน

หากใช้อาคารเก่ามืออยู่แล้ว ควรมีการประเมินคุณภาพของตัวอาคารและความเสี่ยงต่าง ๆ ทั้ง ๑๐ ประเภท ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต เพื่อปรับปรุง ซ่อมแซม และวางแผนรับมือกับความเสี่ยงนั้น ๆ

มีการติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย เช่น ระบบโทรทัศน์วงจรปิด ระบบเตือนภัยฉุกเฉิน อุปกรณ์ดับเพลิง สัญญาณกันขโมย หรืออื่น ๆ ตามความจำเป็นของแต่ละพื้นที่

มีมาตรการและจัดทำแผนรักษาความปลอดภัย เช่น การจัดเวรยาม การซ้อมการป้องกันเมื่อต้องเผชิญเหตุต่าง ๆ ตามความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้

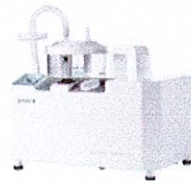

การทำความสะอาดวัตถุทางวัฒนธรรม

การทำความสะอาดวัตถุและการซ่อมแซมเป็นกระบวนการหนึ่งในการอนุรักษ์ ซึ่งวัตถุแต่ละชนิดมีวิธีการที่แตกต่างกัน โดยวิธีการทำความสะอาดเบื้องต้น ได้แก่

๑. การปิดฝุ่นละอองด้วยแปรงขนอ่อน
๒. การทำความสะอาดฝุ่นละออง ด้วยเครื่องดูดฝุ่นแรงดันต่ำ
๓. การทำความสะอาดผิววัตถุด้วยยางลบสีขาวอย่างดี และวัสดุที่ผลิตจากธรรมชาติ เรียกว่า Dry Cleaning Sponge

สรุป

มีการประเมินความเสี่ยง

มีภาระจัดเก็บรองรับ

ห้ามพืช สิ่งมีชีวิต

ตรวจสอบสภาพอาคาร

เสี่ยงแสงแดด

หยิบจับวัตถุถูกวิธี

เสี่ยงแหล่งน้ำ

เลือกหลอดไฟที่เหมาะสม

จัดเก็บวัตถุให้เป็นระเบียบ และถูกวิธี

อากาศถ่ายเท

หมั่นทำความสะอาดสถานที่

มีการจัดทำบัญชีข้อมูลวัตถุ

อาจใช้ตัวช่วย เป็นเครื่องปรับอากาศ เครื่องดูดความชื้น

หมั่นตรวจสอบความเรียบร้อยต่าง ๆ

มีมาตรการ และแผนรักษาความปลอดภัย

อาจใช้ตัวช่วย เป็นสารช่วยดูดความชื้น

ห้ามอาหารเครื่องดื่ม

ทำความสะอาดวัตถุถูกวิธี

เอกสารอ้างอิง

พวงพร ศรีสมบุญ. การดูแลรักษาหนังสือโบราณ.
พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: บริษัทฟลูพอยท์จำกัด. ๒๕๖๐

พวงพร ศรีสมบุญ. การดูแลรักษาวัตถุทางวัฒนธรรม ด้วยหลักการวิทยาศาสตร์.
กลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. ๒๕๖๓

จิรา จงกล. พิพิธภัณฑสถานวิทยา.
พิมพ์ครั้งที่๓. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร. ๒๕๕๗

สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. คู่มือ แนวทางรักษาความปลอดภัย
ในพิพิธภัณฑ. พิมพ์ครั้งที่๓. กรุงเทพฯ: บริษัทสัฟฟรอกจำกัด. ๒๕๖๐

จิราภรณ์ อริณยะนาถ. การจัดเก็บวัตถุพิพิธภัณฑ.
พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ. ๒๕๕๕

โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ๒๕๖๕

โดย
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กลาง

สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช
กรมศิลปากร

วิทยากรบรรยาย โดย
นางพวงพร ศรีสมบูรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

ผลงาน ลำดับที่ ๓.....

๑. เรื่อง บทนิทรรศการห้องจัดแสดงที่ ๔ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถราง “หลากหลายชาติพันธุ์ เอกลักษณ์
ผู้คนแห่งเกาะภูเก็ต” (เฉพาะส่วนประเพณีความเชื่อของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์).....

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ มีนาคม ๒๕๖๔ - มีนาคม ๒๕๖๕.....

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

..... พิพิธภัณฑ์วิทยา มานุษยวิทยา ชาติพันธุ์วิทยา คติชนวิทยา การจัดทํานิทรรศการ
การจัดแสดงนิทรรศการ.....

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

..... สรุปสาระสำคัญ บทนิทรรศการห้องจัดแสดงที่ ๔ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถราง “หลากหลายชาติ
พันธุ์ เอกลักษณ์ผู้คนแห่งเกาะภูเก็ต” ในส่วนประเพณีความเชื่อของ ๕ กลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดแสดง ได้แก่ คนไทย
พื้นถิ่น, คนจีน, บ้าบ๋า, ชาวมุสลิม, และ ชาวเล ที่อาศัยอยู่ร่วมกันบนเกาะภูเก็ต ซึ่งเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีอิทธิพล
ต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ตในปัจจุบัน.....

..... ขั้นตอนการดำเนินการ สืบค้นข้อมูลด้านมานุษยวิทยา คติชนวิทยา ประเพณี พิธีกรรมของกลุ่มชาติ
พันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันบนเกาะภูเก็ต, สรุปประเด็นเนื้อหา, ร่างบทนิทรรศการ, แก้ไข-ตรวจทาน, ก่อนจัดพิมพ์
นิทรรศการ.....

..... เป้าหมายของงาน ผู้เข้าชมนิทรรศการสามารถเข้าใจถึงความหลากหลายทางความเชื่อ ของเกาะภูเก็ต
ในฐานะเมืองพหุวัฒนธรรม แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข อีกทั้งยังร่วมกันส่งเสริมเศรษฐกิจการ
ท่องเที่ยวให้กับจังหวัดภูเก็ต.....

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

..... เชิงปริมาณ นิทรรศการถาวร ห้องจัดแสดงที่ ๔ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถราง “หลากหลายชาติ
พันธุ์ เอกลักษณ์ผู้คนแห่งเกาะภูเก็ต”.....

..... เชิงคุณภาพ ทำให้นิทรรศการในภาพรวมมีความสมบูรณ์มากขึ้น เห็นภาพรวมของความเป็นเมืองพหุ
วัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ต.....

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

..... นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจประวัติศาสตร์ พัฒนาการของเมืองถาง-ภูเก็ต สามารถเข้ามาศึกษา เรียนรู้
ถึงพัฒนาการของผู้คนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน จากอดีต(ยุคก่อนประวัติศาสตร์-แรกเริ่มการค้า) จนถึง
ปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหลากหลายของผู้คน ที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การเข้ามาเพื่อทำการค้า
จากผู้คนต่างวัฒนธรรมแต่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว.....

๗. ความยุ่งยาก...

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

.....ต้องทำความเข้าใจบทบาทของผู้นั้นในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่อเกาะภูเก็ต ความแตกต่างทางความเชื่อ และจุดร่วมที่สามารถทำให้ผู้คนต่างวัฒนธรรมสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้.....

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

.....ความเชื่อบางอย่าง มีความเชื่อที่แตกต่างกันแต่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น ประเพณีถือศีลกินผัก แต่ยังคงยึดตามประวัติศาสตร์กระแสหลัก และยากต่อการศึกษาในเชิงลึก เพราะพิธีบางอย่างสามารถล่วงรู้ได้เฉพาะผู้ที่ได้รับเลือกเท่านั้น.....

๙. ข้อเสนอแนะ

.....ในฐานะหน่วยงานราชการ ควรนำเสนอข้อมูลที่เป็นกลาง แต่งยังคงความถูกต้องตามหลักวิชาการ.....

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....นิทรรศการถาวร ห้องจัดแสดงที่ ๔ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ภูเก็ต “หลากหลายชาติพันธุ์ เอกลักษณ์ ผู้คนแห่งเกาะภูเก็ต”.....

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายรัชวิทย์ ทวีสุข)

ผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าสัดส่วน...

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(นายกานต์ รับสมบัติ)
(หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สกลฯ...)
ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)
(นายกานต์ รับสมบัติ)
ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๒๒ นครศรีธรรมราช
ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

ผลงานลำดับที่ ๓

บทนิทรรศการห้องจัดแสดงที่ ๔ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กลาง

“หลากหลายชาติพันธุ์ เอกลักษณ์ผู้คนแห่งเกาะภูเก็ต”

(เฉพาะส่วนประเพณีความเชื่อของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์)

คนไทยพื้นถิ่น

ประเพณีบุญเดือนสิบ สันนิษฐานว่ารับอิทธิพลมาจากพิธีทำบุญอุทิศให้แก่บรรพบุรุษในศาสนาของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ต่อมาเมื่อถูกนำมาผนวกรวมกับพุทธศาสนาจึงกลายเป็นประเพณีหนึ่งที่มีความสำคัญของพุทธศาสนิกชนในภาคใต้

โดยทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้ประเพณีบุญเดือนสิบจะจัดขึ้น ๒ รอบ แต่สำหรับชาวภูเก็ต จะนิยมจัดเป็นบุญใหญ่แค่ครั้งเดียว ในช่วง ขึ้น ๑๕ ค่ำ - แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ซึ่งแต่ละวัดจะจัดไม่ตรงกัน ในวันนี้เหล่าบรรดาลูกหลานก็จะพร้อมใจกันเตรียมภัตตาหารไปทำบุญที่วัด พร้อมนำเครื่องอุทิศที่จัดใส่กระทง “ทงเปรต” เพื่อเซ่นวิญญาณของบรรพบุรุษ อันเป็นลักษณะเฉพาะของบุญเดือนสิบ

“แห่จาด” เป็นกิจกรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของคนในพื้นที่แถบนี้ “จาด” เป็นภาษาชนมีลักษณะเป็นคานหาม ตรงกลางมีพื้นที่สำหรับใส่ขนมอาหารและเครื่องอุทิศในพิธีกรรม ส่วนของแห่จาดพวก พริก หอม กระเทียม ฯลฯ จะใส่ใน “สอบซ่อ” ใช้ใบเตยทะเลสานคล้ายกระสอบใบเล็กมัดรวมกันเป็นซ่อ แขนวรวมกับจาด หรือใช้เดินหิ้วสะพายร่วมในขบวนแห่ ก่อนวันบุญเดือนสิบหนึ่งวัน แต่ละชุมชนจะมีการจัดเตี้ยมจาดของตนให้พร้อม และมีการนิมนต์พระสงฆ์มาสดมภ์เย็นสมโภชในตอนเช้าชาวบ้านแต่ละชุมชนก็จะร่วมกันแห่จาดไปทำบุญที่วัด

งานบุญเดือนสิบของชาวไทยพุทธมีความสัมพันธ์กับความเชื่อของชาวเล ที่เล่าสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีว่า หากไม่ร่วมงานบุญเดือนสิบ ชีวิตจะมีโรคภัยไข้เจ็บ และอาจรุนแรงถึงชีวิต ทำให้ชาวเลนำลูกหลานเข้าร่วมประเพณีนี้ โดยการตระเวนรับบริจาคทาน ไม่ว่าจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ อุปกรณ์-บริโภค รวมถึง เงิน ตามพื้นที่ต่าง ๆ ในช่วงระหว่างวันขึ้น ๑๕ ค่ำ - แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐

ศาสนสถานสำคัญของชาวไทยพื้นถิ่น (ถิ่นชาวพุทธ)

วัดพระนางสร้าง

วัดพระนางสร้าง สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ราวปี พ.ศ.๒๓๑๐ ตามตำนานเล่าสืบมาว่า มีมเหสีของกษัตริย์เมืองใดไม่ปรากฏแน่ชัด ถูกกล่าวหาว่าเป็นชู้กับมหาดเล็ก จึงถูกสั่งประหารชีวิต ก่อนถึงวันประหาร พระนางได้ขอผ่อนผันขอไปนมัสการพระบรมธาตุที่ศรีลังกาก่อน เมื่อกลับมาได้แวะที่เกาะกลาง และได้สร้างวัดขึ้นแล้วเดินทางกลับ อนึ่ง พระนางมีเลือดสีขาว จึงขนานนามว่า พระนางเลือดขาวและเรียกนามวัดว่า วัดพระนางสร้างชาวบ้านนิยมเรียกสั้นๆ ว่า วัดนางสร้างหรือวัดนางสร้าง

ศิลปกรรมสำคัญภายในวัดพระนางสร้าง คือพระอุโบสถสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์หลายครั้ง จนถึงปี พ.ศ.๒๔๕๔ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๖๐ จึงได้บูรณะอีกครั้งหนึ่ง โดยเปลี่ยนแปลงหลังคาเป็นกระเบื้องลูกฟูกแทนหลังคาสังกะสี ภายในพระอุโบสถ มีพระพุทธรูปปูนปั้น ที่สำคัญ ๔ องค์ คือ พระพุทธรูปปางไสยาสน์ ๑ องค์ ส่วนอีก ๓ องค์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สกุลช่างเมืองกลาง ซึ่งจัดอยู่ในศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์

วัดพระทอง

วัดพระทอง หรือ "วัดพระผุด" หลวงพ่อพระทองเป็นพระพุทธรูปสกุลช่างพื้นถิ่น ศิลปะอยุธยา ตอนปลาย มีตำนานว่า เดิมบริเวณที่ตั้งของวัดเคยเป็นทุ่งกว้าง มีคลองไหลผ่าน จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ วันหนึ่งมีเด็กขายนำกระบือไปเลี้ยงที่ทุ่งแห่งนี้ และได้นำเชือกล่ามกระบือไว้กับตอไม้ริมคลอง ต่อมาเด็กชายคนนั้นก็เกิดล้มป่วยจนถึงแก่ความตายรวมทั้งกระบือต่างก็พากันล้มตาย ๆ กัน คืนหนึ่งพ่อของเด็กชายฝันว่า การที่ลูกของตนและกระบือตายเพราะได้นำเชือกไปล่ามกระบือไว้กับเศของพระพุทธรูป เขาจึงชวนเพื่อนบ้านไปขุดล้างตอไม้ริมคลองแห่งนั้น แต่สิ่งที่ปรากฏขึ้นมากลับเป็นทองคำมีลักษณะเหมือนเศพระพุทธรูป ผุดขึ้นมาจากพื้นประมาณ ๑ ศอก เมื่อความทราบถึงเจ้าเมือง จึงสั่งให้ทำการขุดพระพุทธรูปนั้นขึ้นมา แต่ด้วยอุปสรรคทำให้ไม่สามารถขุดพระพุทธรูปขึ้นมาได้ เจ้าเมืองจึงสั่งให้สร้างเป็นอาคารครอบเพื่อให้ประชาชนได้สักการบูชา พร้อมเรียกพระพุทธรูปองค์นี้ว่า "พระผุด" ส่วนคนจีนจะเรียกพระผุดว่า ภูเก็ต (พุซูก) เพราะเชื่อว่าเป็นพระผุดมาจากเมืองจีน ครั้นเมื่อถึงเทศกาลตรุษจีน คนจีนในจังหวัดภูเก็ต และจังหวัดใกล้เคียง จะพากันมากราบนมัสการพระผุด เพื่อความเป็นสิริมงคลเป็นประจำทุกปีตราบจนถึงทุกวันนี้

วัดมงคลนิมิตร

วัดมงคลนิมิตรเป็นวัดเดียวในจังหวัดภูเก็ตที่เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ตั้งอยู่ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ประชาชนส่วนใหญ่เรียกวัดนี้ว่า "วัดกลาง" สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๔๒๓ สมัยที่ยังเป็นมณฑลภูเก็ต วัดแห่งนี้เป็นวัดที่ทางราชการใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเป็นประจำตลอดมาจนกระทั่งทางราชการยกเลิกพิธีกรรมนี้

วัดไชยธาราราม (ฉลอง)

วัดไชยธาราราม ชื่อเดิมว่าวัดฉลอง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๓๖๐ เดิมทีวัดนี้ตั้งอยู่บริเวณด้านทางทิศเหนือของวัด ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยใด มีหลักฐานปรากฏคือพระพุทธรูปเก่าแก่ที่ชาวบ้านเรียกว่า "หลวงพ่ोज้าวัด" หรือ "พ่อบ้านนอกนา"

วัดฉลองเป็นวัดที่มีชื่อเสียงในสมัยหลวงพ่อบ้านนอก (เจ้าอาวาสในปี พ.ศ.๒๓๙๓ - ๒๔๕๑) ในคราวเกิดกบฏอั้งยี่ พ.ศ.๒๔๑๙ หลวงพ่อบ้านนอกได้ทำผ้าประเจียดแจกให้แก่ชาวบ้านคนละผืนไว้สำหรับใช้โปกหัว สู้กับพวกอั้งยี่จนยอมแพ้ในที่สุด เมื่อความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสมณศักดิ์หลวงพ่อบ้านนอกเป็น "พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี" ตำแหน่งสังฆปาโมกข์ เมืองภูเก็ต และพระราชทานนามวัดฉลองใหม่ว่า "วัดไชยธาราราม"

หลวงพ่อบ้านนอก ยังเป็นพระสงฆ์ผู้มีความรู้ในด้านการแพทย์แผนโบราณ โดยเฉพาะผู้ที่ป่วยที่มีปัญหาเรื่องกระดูก เช่น กระดูกหัก กระดูกเคลื่อน โดยการต่อกระดูก จนเป็นที่เลื่องลือของชาวภูเก็ตและจังหวัด ความเคารพศรัทธาในหลวงพ่อบ้านนอกจึงมักมีคนบนบานให้หายเจ็บไข้ได้ป่วย ตั้งแต่ท่านยังมีชีวิตอยู่ โดยจะแก้บนด้วยการปิดทองที่หลวงพ่อบ้านนอก

ประเพณี วัฒนธรรม คนไทยพื้นถิ่น

The tradition and culture of native Thai people

บุญเดือนสิบ เป็นประเพณีที่มีความสำคัญของคนไทยพื้นถิ่นบนเกาะภูเก็ต จัดขึ้นในช่วงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ถึง แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษ ผู้ล่วงลับ โดยกิจกรรมจะเริ่มขึ้น ๑ วัน ก่อนวันประกอบพิธี คนในบ้านหรือชุมชน จะร่วมกันจัดเตรียม "จาด" คือ ภาชนะที่ตกแต่งอย่างสวยงามสำหรับบรรจุ เครื่องบูชา อาหารแห้ง ผลไม้และขนมต่าง ๆ และจะนิมนต์พระสงฆ์มา ประกอบพิธีสวดจาดในช่วงเย็น

ในวันประกอบพิธี จะมีการทำบุญตักบาตรที่วัดแต่เช้าตรู่ พอถึงช่วงสายๆ ก็จะมีการตั้งขบวน "แห่จาด" ที่จัดเตรียมไว้ไปถวายแด่พระสงฆ์ พร้อมการ ถวายภัตตาหารเพล และฟังพระธรรมเทศนา จากนั้นจึงร่วมกันจัดเตรียม "ทองเปรต" คือ กระถางสำหรับใส่เครื่องอุทิศและนำไปประกอบพิธีเช่นวิญญานบรรพบุรุษ

นอกจากนี้งานบุญเดือนสิบที่ภูเก็ต ยังเกี่ยวข้องกับประเพณีการมารับบุญ ของชาวเล โดยจะนำทรัพยากรจากทะเลมาแลกเปลี่ยนกับข้าวของเครื่องใช้ ของคนไทยพื้นถิ่นในงานบุญเดือนสิบ แสดงถึงความผูกพันในวิถีชีวิตของ ทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์

หลวงพ่อพระผุด หรือ หลวงพ่อพระทอง วัดพระทอง อำเภอถลาง

พระพุทธรูปศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย สกulpt ข้างพื้นดิน
ที่มีองค์พระสูงขึ้นจากพื้นดินเพียงครึ่งองค์ คนภูเก็ตเชื่อว่า
เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพสักการะของ
พุทธศาสนิกชน

Luang Phor Phra Phut or Luang Phor Phra Thong at Wat Phra Thong in Thalang district

The Buddha image that local craftsmen created with
the style of the late Ayutthaya era appears half - body from the
ground. Phuket people consider the statue a sacred image
and it is a revered Buddha statue for general Buddhists.

อุโบสถหลังเดิม วัดพระนางสร้าง อำเภอถลาง

สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เนื่องจาก
พบเศียรพระพุทธรูปทรงเครื่องศิลปะอยุธยา อยู่ภายในองค์
พระประธานของพระอุโบสถหลังเดิม คนภูเก็ต เรียกว่า พระในพุง
เป็นศาสนสถานที่เก่าแก่ ที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดภูเก็ต

The original ordination hall of Wat Phranang Sang in Thalang district

It is believed that the ordination hall was built in the late Ayutthaya period
because a head of an Ayutthaya - styled Buddha image with
regalia was found inside the main Buddha statue there. People in Phuket
call the head of the Buddha image "Phra Nai Phung" meaning a Buddha
image inside the abdomen. The ordination hall is among the oldest
religious places in Phuket province.

ชาวจีน

เทศกาลถือศีลกินผักของชาวกูเก้เกิดขึ้นหลังจากมีชาวจีนอพยพเข้ามาทำเหมืองแร่ และเริ่มมีความชัดเจนขึ้นราวสมัยรัชกาลที่ ๕ ภายหลังการก่อตั้งมณฑลกูเก้เมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๕

ด้วยความรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจของกูเก้ในสมัยนั้น ทำให้ชาวจีนที่อพยพเข้ามาเริ่มมีการลงหลักปักฐานและประกอบอาชีพที่มั่นคง จนกลายเป็นคนกลุ่มหลักที่มีผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของกูเก้ กูเก้จึงเป็นอีกจุดหมายหนึ่งของคณะจ้าวเร่จากเมืองจีน

จ้วนนอกจากจะเป็นคณะคนจีนที่เข้ามาเปิดทำการแสดงแล้ว ยังมีพื้นฐานความเชื่อในองค์เทพเจ้า เช่น องค์เตียนฮ้วนโสร้อย **田都元帥** (เล่าเอี้ย : เทพเจ้าแห่งศิลปการแสดงจีน) องค์กิวอ่องไต่เต่ **九皇大帝** (จักรพรรดิราชเก่าพระองค์) และองค์หยกฮ่องฮ่องเต่ **玉皇上帝** (จักรพรรดิหยก : เจ็กเซียนฮ่องเต้ผู้เป็นใหญ่แห่งแดนสวรรค์) อีกทั้งเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ที่มีการผสมผสานระหว่างความเชื่อของลัทธิเต๋า ขงจื้อ และพุทธศาสนาหายาน ขณะที่มาเปิดทำการแสดงที่กูเก้ คณะจ้าวจึงมีธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมาเป็นประจำทุกปีในช่วงขึ้น ๑ ค่ำ ถึง ๙ ค่ำ เดือน ๙ ตามปฏิทินจีน คือประเพณีถือศีลกินผัก เมื่อชาวกูเก้เห็นการประกอบพิธีกรรมดังกล่าว เห็นว่าเป็นพิธีกรรมที่มีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถช่วยตนให้รอดพ้นจากอุปสรรค ปราศจากโรคร้าย บังเกิดแต่ความเจริญรุ่งเรือง จึงทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา จนเริ่มมีผู้คนหลั่งไหลมาร่วมพิธีถือศีลกินผักกับคณะจ้าว ถึงแม้คณะจ้าวจะปิดทำการแสดงและกลับเมืองจีนไปแล้ว คนกูเก้ก็ยังมีการสืบทอดพิธีกรรมนี้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีกรรมสำคัญในช่วงเทศกาลถือศีลกินผักของชาวกูเก้จะประกอบด้วย พิธียกเสาโกเต้ง (ยกเสาเทวดา) พิธีรับเทพ (เทพล่ำเต้า-ปักเต้า) พิธีซ้องเก็ง (สวดมนต์เช้า-เย็น) พิธีโชกุ้น (เลี้ยงทหาร) พิธีป้ายชิตแซ่ (บูชาดาวพระเคราะห์ทั้งเจ็ด) พิธีอ้วเก็ง (แห่เจ้า) พิธีโก้ยโหย้ (ลุยไฟ) พิธีโก้ยห่าน (สะเดาะเคราะห์) และพิธีส่งพระ

พิธีอ้วเก็ง หรือ การแห่เจ้า พิธีนี้ตามคำบอกเล่าของชาวจีนกูเก้ จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงเมื่อครั้งขบวนอัญเชิญควันรูปขององค์กิวอ่องไต่เต่จากมณฑลกังไสประเทศจีน กลับมาถึงท่าเทียบเรือปลายแหลม (สะพานหิน) เกาะกูเก้ ในวันขึ้น ๗ เดือน ๙ เมื่อเรือเทียบท่าชาวกูเก้ได้จัดขบวนตอนรับอย่างยิ่งใหญ่ พร้อมจัดพิธีแห่เพื่ออัญเชิญควันรูปกลับมายังศาลเจ้า ซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่กูเก้เริ่มมีพิธีถือศีลกินผักอย่างถูกต้องตามรูปแบบด้วยตัวเอง และอีกนัยหนึ่ง คือเพื่อเป็นการออกโปรดสัตว์ หรือการออกเยี่ยมประชาชนขององค์เทพเจ้า แต่ด้วยในปัจจุบันจำนวนศาลเจ้าและกลุ่มผู้ร่วมพิธีถือศีลกินผักมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในช่วงเทศกาลทั้ง ๙ วัน แต่ละศาลเจ้าจึงสลับกันมาออกมายจัดพิธีอ้วเก็ง

ในพิธีอ้วเก็ง จะมีการหาม “กิมซิ่น” (รูปเคารพประจำองค์เทพ) ออกนั้งเกี้ยวซึ่งจัดตามลำดับชั้นยศขององค์เทพ จากนั้นจะเป็นเกี้ยวใหญ่หรือ “ตัวเหลียน” ที่กางกั้นด้วยฉัตรจีน ซึ่งเป็นที่ประทับขององค์กิวอ่องไต่เต่ ขณะที่ขบวนแห่ผ่าน ประชาชนและผู้ศรัทธา จะออกมาตั้งโต๊ะบูชาหน้าบ้านเรือนของตน หรือระหว่างทางที่ขบวนเคลื่อนผ่าน ของบูชามักประกอบด้วย แจกันดอกไม้ ธูป เทียนผลไม้มงคล ขนมมงคล และน้ำชา ๙ จอก โต๊ะปูด้วยผ้าแดง หรือผ้าปักลายมงคล พร้อมจุดประทัดตอนรับขบวนตลอดทั้งเส้นทาง

สถานที่สำคัญ

ศาลเจ้า

ศาลเจ้าในจังหวัดภูเก็ตมีประวัติความเป็นมาไล่เลี่ยกันราวปีพุทธศตวรรษที่ ๒๔ - ๒๕ รูปแบบของศาลเจ้าในรุ่นแรก ๆ จะสร้างเป็นเพิงมุงด้วยจาก ต่อมามีการขยายและเปลี่ยนเป็นอาคารไม้มุงด้วยสังกะสี ก่อนที่จะกลายมาเป็นศาลเจ้าที่เป็นอาคารตามแบบศิลปะจีน ก่อด้วยอิฐ มุงกระเบื้อง ศาลเจ้าที่พบแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

๑. ศาลเจ้าประจำตระกูล คือศาลเจ้าที่สร้างขึ้นมาเพื่อบูชาบรรพบุรุษหรือเทพประจำตระกูลของตนที่ตนให้ความเคารพนับถือ เช่น

ศาลเจ้าข้าส้านเทียนเฮวกิ่ง หรือศาลเจ้าแม่ย่านาง ตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๐ ถนนกระบี่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ต เป็นศาลเจ้าของตระกูลแซ่หลิม สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๖ โดย หลิมบุนชวน เป็นที่ประดิษฐานเทพเจ้ามาจ้อโป้ หรือเจ้าแม่ทับทิม

ศาลเจ้าเต่งกงตอง หรือศาลเจ้าแสงธรรม ตั้งอยู่เลขที่ ๙/๕ ถนน เป็นศาลเจ้าบูชาเทพเจ้าประจำตระกูลแซ่ตัน (แซ่เฉิน) คือ ตันเส่งอ่อง ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นเทพเจ้าอ่องซุ่นต่ายสาย ผู้สร้างเป็นกลุ่มคนจีนชาวฮกเกี้ยนที่อพยพเข้ามาเป็นกรรมการเหมืองแร่ดีบุก แล้วได้อาศัยอยู่บริเวณแห่งนี้ เริ่มแรกก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ สมัยรัชกาลที่ ๕

ศาลเจ้าไถ่หงวนตอง ตั้งอยู่สี่แยกถนนกระบี่ตัดกับถนนปฏิพัทธ์ เป็นศาลเจ้าบูชาบรรพบุรุษตระกูลอ่อง โดยได้อัญเชิญผงฐูมาจากศาลเจ้าจ้ออ่อง ประเทศจีน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๑ และได้สร้างศาลเจ้าขึ้นในที่ดินของนายอ่องเป่งอี่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๓

๒. ศาลเจ้ากินผัก คือศาลเจ้าที่สร้างขึ้นมาเพื่อประกอบพิธีถือศีลกินผัก ภายในศาลเจ้าตรงกลางจะมีห้องสำหรับประดิษฐานองค์กิวอ่องไต่เต้ ที่จะอัญเชิญมาเฉพาะในช่วงเทศกาล เช่น

ศาลเจ้ากะทู้ ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ย ศาลเจ้าบางเหนียว ศาลเจ้าสามกอง ศาลเจ้าเชิงทะเล และศาลเจ้าท่าเรือ

สถานที่สำคัญอื่น ๆ

พิพิธภัณฑภูกเก็ตไทยหัว ตั้งอยู่ที่ถนนกระบี่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ต เดิมเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนชั้นสูงชื่อ "ฮั่วบุน" จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนภูเก็ตหัว และเปลี่ยนมาเป็นโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โรงเรียนภูเก็ตไทยหัวได้ย้ายไปอยู่ที่ตั้งใหม่ และได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโดยกรมศิลปากร ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ก่อนจะมีการปรับปรุงอาคารและพื้นที่โดยรอบเพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑภูกเก็ตไทยหัว และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

3.00 m

คนจีน

Chinese residents

คนจีนเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ คนจีนในประเทศไทยมีประวัติอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาค้าขายกับคนไทย

คนจีนในประเทศไทยมีอาชีพที่หลากหลาย ทั้งค้าขาย เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

คนจีนในประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนไทย แต่ก็ได้ผสมผสานกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่独特

คนจีนในประเทศไทยมีประวัติอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาค้าขายกับคนไทย

คนจีนในประเทศไทยมีอาชีพที่หลากหลาย ทั้งค้าขาย เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

คนจีนในประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนไทย แต่ก็ได้ผสมผสานกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่独特

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่

Tradition of New Year

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนในประเทศไทยมีประวัติอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาค้าขายกับคนไทย

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนในประเทศไทยมีอาชีพที่หลากหลาย ทั้งค้าขาย เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนในประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนไทย แต่ก็ได้ผสมผสานกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่独特

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนในประเทศไทยมีประวัติอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาค้าขายกับคนไทย

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนในประเทศไทยมีอาชีพที่หลากหลาย ทั้งค้าขาย เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนในประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนไทย แต่ก็ได้ผสมผสานกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่独特

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนในประเทศไทยมีประวัติอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาค้าขายกับคนไทย

2.816 m

ประเพณีถือศีลกินผัก

Tradition, Culture

การถือศีลกินผัก คือประเพณีที่คนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ตจะงดการกินเนื้อสัตว์ถือศีล และจัดพิธีบูชาเทพเจ้าเป็นเวลา ๙ วัน ในช่วงวันขึ้น ๑ ค่ำ ถึง ๙ ค่ำ เดือน ๙ ตามปฏิทินจันทรคติจีน เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต รักษาโรคภัยไข้เจ็บ และรอดพ้นจากอุปสรรคต่างๆ

สันนิษฐานว่าการถือศีลกินผักเกิดขึ้นหลังจากที่ชาวจีนเข้ามาตั้งชุมชนที่อำเภอกะทู้ มีการกล่าวถึงคณะจิวจากเมืองจีนที่ได้นำการถือศีลกินผักมาเผยแพร่ เมื่อชาวภูเก็ตได้เห็นว่าเป็นพิธีกรรมที่มีความศักดิ์สิทธิ์จึงได้ปฏิบัติและเริ่มแพร่หลายในเมืองภูเก็ตในช่วงหลังการก่อตั้งมณฑลภูเก็ตราว พ.ศ. ๒๔๓๕

ปัจจุบันในช่วงประเพณีถือศีลกินผัก จะมีการประกอบพิธีกรรมสำคัญหลายพิธีด้วยกัน ได้แก่ พิธียกเสาโกเต้ง (ยกเสาเทวดา) พิธีรับเทพ (เทพเจ้าเต้า-ปักเต้า) พิธีซ้องเก็ง (สวดมนต์เช้า-เย็น) พิธีโขกุ้น (เลี้ยงทหาร) พิธีป้ายชิตแซ้ (บูชาดาวพระเคราะห์ทั้งเจ็ด) พิธีอ้วเก็ง (แห่เจ้า) พิธีโก้ยโหย้ (ลุยไฟ) พิธีโก้ยห่าน (สะเดาะเคราะห์) และ พิธีส่งพระ นอกจากนี้จะเป็นประเพณีที่สำคัญของคนภูเก็ตแล้ว ยังเป็นที่นับถือของคนไทยในจังหวัดอื่นๆ ตลอดจนคนเชื้อสายจีนในมาเลเซีย และสิงคโปร์

ศาลเจ้า หรือ อ้าม

ตามภาษาจีนฮกเกี้ยน เป็นกลุ่มศาสนสถานสำหรับประดิษฐานรูปเคารพและประกอบพิธีกรรมในความเชื่อพุทธศาสนาหายาน ลัทธิเต๋า ขงจื้อ และเป็นที่พักพิงหรือรวมกลุ่มกันของชาวจีนในชุมชน การเกิดขึ้นของศาลเจ้าสัมพันธ์กับการเจริญขึ้นของย่านชุมชนชาวจีนในภูเก็ต ในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๔-๒๕ ศาลเจ้าในรุ่นแรกๆ อาจสร้างเป็นเพิงมุงจาก ต่อมาจึงพัฒนาเป็นอาคารไม้มุงสังกะสี และอาคารก่ออิฐถือปูนแบบสถาปัตยกรรมจีนในปัจจุบัน ศาลเจ้าที่ภูเก็ตนอกจากเป็นตามความเชื่อในเทพเจ้าแต่ละองค์แล้ว บางแห่งอาจมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นศาลเจ้าประจำตระกูล ศาลเจ้าสำหรับประกอบประเพณีถือศีลกินผัก

จินบ่า

วิวาห์บ่าบ่า เกิด ชาวบ่าบ่า เกิดมีประเพณีที่เก่าแก่และน่าสนใจ คือ ประเพณีแต่งงาน การแต่งงานของชาวบ่าบ่า จะมีความแตกต่างจากการแต่งงานของชาวจีนเพอรานากันในแถบมลายูที่เน้นพิธีแต่งงานตามธรรมเนียมจีน แต่พิธีของชาวบ่าบ่า จะเป็นประเพณีที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีน มลายู ยุโรป และท้องถิ่น เกิด เป็นการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ถือเป็นการให้เกียรติแก่ฝ่ายเจ้าสาวและครอบครัว และให้ความมั่นใจในตัวเจ้าบ่าวที่จะสามารถดูแลเจ้าสาวได้อย่างมีความสุข ซึ่งทำให้พิธีแต่งงานบ่าบ่ามีความโดดเด่นกว่าพิธีแต่งงานทั่วไป ตั้งแต่ขั้นตอนการเลือกคู่ครอง การหมั้นหมาย รวมไปถึงขั้นตอนในพิธีวันแต่งงาน เช่น พิธียกขันหมาก การล้างเท้าและพิธีฟั่งเต้ (การยกน้ำชาให้ผู้ใหญ่) พิธีไหว้เทวดาฟ้าดิน ไหว้พระจีนภายในบ้าน และไหว้บรรพบุรุษ เป็นต้น

เครื่องแต่งกายของเจ้าสาว นิยมสวมชุดแบบพื้นเมืองเป็นชุดครุยยาว และเครื่องประดับที่รับอิทธิพลการแต่งกายของหญิงสาวชาวมลายู สวมรองเท้าผ้าที่ปักลายด้วยลูกปัดที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนบ่าบ่า เกิด ส่วนเจ้าบ่าวนิยมสวมชุดสูทสากลตามแบบของตะวันตก

“เสียนา” หรือปิ่นโตจีน ทำจากไม้ไผ่สานลงรักเขียนลายสำหรับใช้ในงานมงคล โดยเฉพาะพิธีแต่งงานของคนในกลุ่มวัฒนธรรมฮกเกี้ยน ภายในใส่สินสอดทองหมั้น รวมถึงขนมมงคล ห้าในชบวนขันหมากของฝ่ายเจ้าบ่าว

ในพิธีแต่งงานของชาวบ่าบ่า เกิดนั้น นิยมใช้อาหารที่เป็นมงคลเพื่ออวยพรคู่บ่าวสาว ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญในพิธี คือ ผลไม้มงคลต่าง ๆ น้ำชา ๕ รส และขนมมงคลที่มีการเตรียมในช่วงก่อนพิธีแต่งงาน ๒ – ๓ วัน เรียกว่า “วันทำขนมหรือวันสุกดิบ (เหล้าเถี่ย)” เพื่อใช้ในพิธีแต่งงาน โดยวางน้ำชา ๕ รส และขนมมงคล ๑๒ ชนิด ไว้ในเสียนา (ปิ่นโตจีน) และจะต้องวางเป็นคู่

ชา ๕ รส ถือเป็นขามงคลปรุงเฉพาะสำหรับพิธียกน้ำชาในพิธีแต่งงานของชาวบ่า ปรุงจากของหวาน ๕ ชนิด ได้แก่ ใบชา อังไจ้ (พุทราแดง) น้ำตาลกรวด เง้งแห้ง (ลำไยอบแห้ง) และดั่งกั่วเต้ (ฟักเชื่อม) มีความหมายว่า ความรักของคู่บ่าวสาวที่ยั่งยืนตลอดไป

สถานที่สำคัญ

ย่านเมืองเก่า ตั้งอยู่ ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต มีการวางผังเมืองโดยการสร้างอาคารตึกแถวด้วยสถาปัตยกรรมแบบ “ชิโนยูโรเปียน” ที่มีการผสมผสานระหว่างจีนกับยุโรป ถูกสร้างขึ้นราวปี พ.ศ. ๒๔๔๖ โดยนำต้นแบบมาจากเมืองปิ่นัง เพื่อรองรับกลุ่มผู้สนใจเข้ามาซื้อขายและลงทุนแร่ดีบุกในเกาะภูเก็ต

อังมอเหลา เป็นอาคารเดี่ยวแบบชิโนยูโรเปียน คำว่า “อังมอ” เป็นคำภาษาฮกเกี้ยน แปลว่าผมแดง เป็นคำที่ใช้เรียกชาวต่างชาติที่เชื้อสายยุโรปหรือชาวผิวขาวโดยที่มีได้ระบุเชื้อชาติหรือสัญชาติ ส่วนคำว่า “เหลา” หมายถึง “ตึก” หรือ “คฤหาสน์” คำว่า อังมอเหลา จึงมีความหมายว่า คฤหาสน์แบบฝรั่ง หรือเรียกง่าย ๆ ว่า ตึกฝรั่ง

Baba Chinese weddings

ในพิธีการแต่งงานจะมีพิธีหลักเป็นพิธีแบบจีน ประกอบด้วย พิธียกขันหมาก การล้างเท้าและพิธีพั่งเต๋ (การยกน้ำชา) พิธีไหว้ทวดตาฟ้าดิน ไหว้พระจีน ภายในบ้าน และไหว้บรรพบุรุษ แต่มีลักษณะบางประการที่แสดงถึง อิทธิพลวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น อาหารในพิธี การแต่งกายของเจ้าสาว ที่ได้รับอิทธิพลแบบมลายู

ย่านเมืองเก่าภูเก็ต

ตั้งอยู่ ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต มีการวางผังเมืองแบบตะวันตก สร้างอาคารตึกแถว (เตี้ยมฉู) ด้วยลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบจีนผสมยุโรป โดยนำต้นแบบมาจากเมืองปีนัง เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๔๖๖

Old Town of Phuket

is in Talad Yai sub-district of Mueang Phuket district. It shows off western town planning. Local shops were built approximately in 1923 with a mixture of European and Chinese architecture, resembling buildings in Penang.

มุสลิม

ความเชื่อของชาวมุสลิม

อุดมการณ์ของศาสนาอิสลามคือ การปฏิบัติตามข้อบัญญัติของอัลลอฮ์ ซึ่งชาวมุสลิมต่างมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางคือการมีชีวิตนิรันดร์ในอาคีเราะฮฺ(ปรโลก) เพื่อที่จะไปสู่จุดหมายนั้นชาวมุสลิมจะปฏิบัติตามหลักคำสอนหลัก ๒ ประการคือ รุกนอีมาน (หลักศรัทธา) และ รุกนอิสลาม (หลักปฏิบัติ) ซึ่งทั้งสองหลักนี้จะครอบคลุมทั้งความเชื่อความศรัทธา และวิถีการดำรงชีวิตของชาวมุสลิม

หลักศรัทธา หมายถึง ความเชื่อมั่นด้วยจิตใจโดยปราศจากการระแวงสงสัยหรือโต้แย้งใดๆ ประกอบด้วย ๖ ประการคือ

๑. ศรัทธาในเอกภาพของพระผู้เป็นเจ้า
๒. ศรัทธาในเทวทูตของพระเจ้า
๓. ศรัทธาในพระคัมภีร์ที่อัลเลาะห์มอบให้แก่มนุษยชาติโดยผ่านศาสนาดวงศ์ต่าง ๆ
๔. ศรัทธาต่อศาสนทูตหรือบรรดาศาสดาดวงศ์ต่าง ๆ
๕. ศรัทธาต่อวันสุดท้ายและวันเกิดใหม่(วันอาคีเราะฮ์)
๖. ศรัทธาในกฎสถานะลิขิตของพระเจ้า

หลักปฏิบัติ ประกอบด้วยหลักสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑. การปฏิญาณตน ชาวมุสลิมทุกคนต้องปฏิญาณตนว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์ และมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์”
๒. การปฏิบัติละหมาด ซึ่งหมายถึงการนมัสการพระเจ้า เป็นข้อกำหนดที่ชาวมุสลิมจะต้องปฏิบัติไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน วันละ ๕ เวลา
๓. การถือศีลอด การถือศีลอดหรือเรียกในภาษาอาหรับว่า “อัศ-ศิยาม” หมายถึงการงด ละ ยับยั้ง ควบคุม หลักการปฏิบัติในข้อนี้จะกระทำในเดือน ๙ ทางจันทรคติของอิสลาม เรียกว่าเดือนรอมฎอน
๔. การบริจาคทรัพย์ (อัซ-ซะกาต) ชาวมุสลิมถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องสละทรัพย์ในอัตรา ๒.๕ % แบ่งปันแก่ผู้อื่น
๕. การประกอบพิธีฮัจญ์ หมายถึง การเดินทางไปประกอบศาสนกิจ ณ เมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย หลักปฏิบัติในข้อนี้เฉพาะผู้ที่บรรลุนิติภาวะ มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ มีสุขภาพดี มีทุนทรัพย์เพียงพอ ส่วนผู้ที่ไม่สามารถไปได้ก็ไม่บังคับ

วัฒนธรรมที่สำคัญของชาวมุสลิม ศาสนกิจที่สำคัญ

การละหมาด ละหมาด มาจากคำเปอร์เซียว่า นมาซ หมายถึงการกราบไหว้พระเจ้า ส่วนในภาษาอาหรับใช้คำว่า อัศเศาะลาฮฺ เป็นศาสนกิจที่สำคัญข้อหนึ่งของผู้นับถือศาสนาอิสลาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความกตัญญูต่ออัลลอฮฺ ปฏิบัติตนให้ใกล้ชิดกับพระเจ้า และยังเป็นการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ สงบ ป้องกันมิให้ประพฤติดุชั่ว ชาวมุสลิมจะทำการละหมาดอย่างน้อยวันละ ๕ ครั้ง ในหนึ่งวันหนึ่งคืน (๒๔ ชั่วโมง) ประกอบด้วย

ละหมาดศุริ ช่วงเวลาตั้งแต่อาทิตย์เริ่มคล้อยจนถึงเวลาที่เงาของสิ่งหนึ่งเท่าตัวของมัน อาจจะอยู่ในช่วงเวลา ๑๒.๒๐ – ๑๕.๓๐ นาฬิกา

ละหมาดอัซริ ช่วงเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา จนถึงพระอาทิตย์ตก

ละหมาดมัฆริบ ช่วงเวลาหลังจากพระอาทิตย์ตกจนถึงแสงอาทิตย์หายไปจากขอบฟ้า

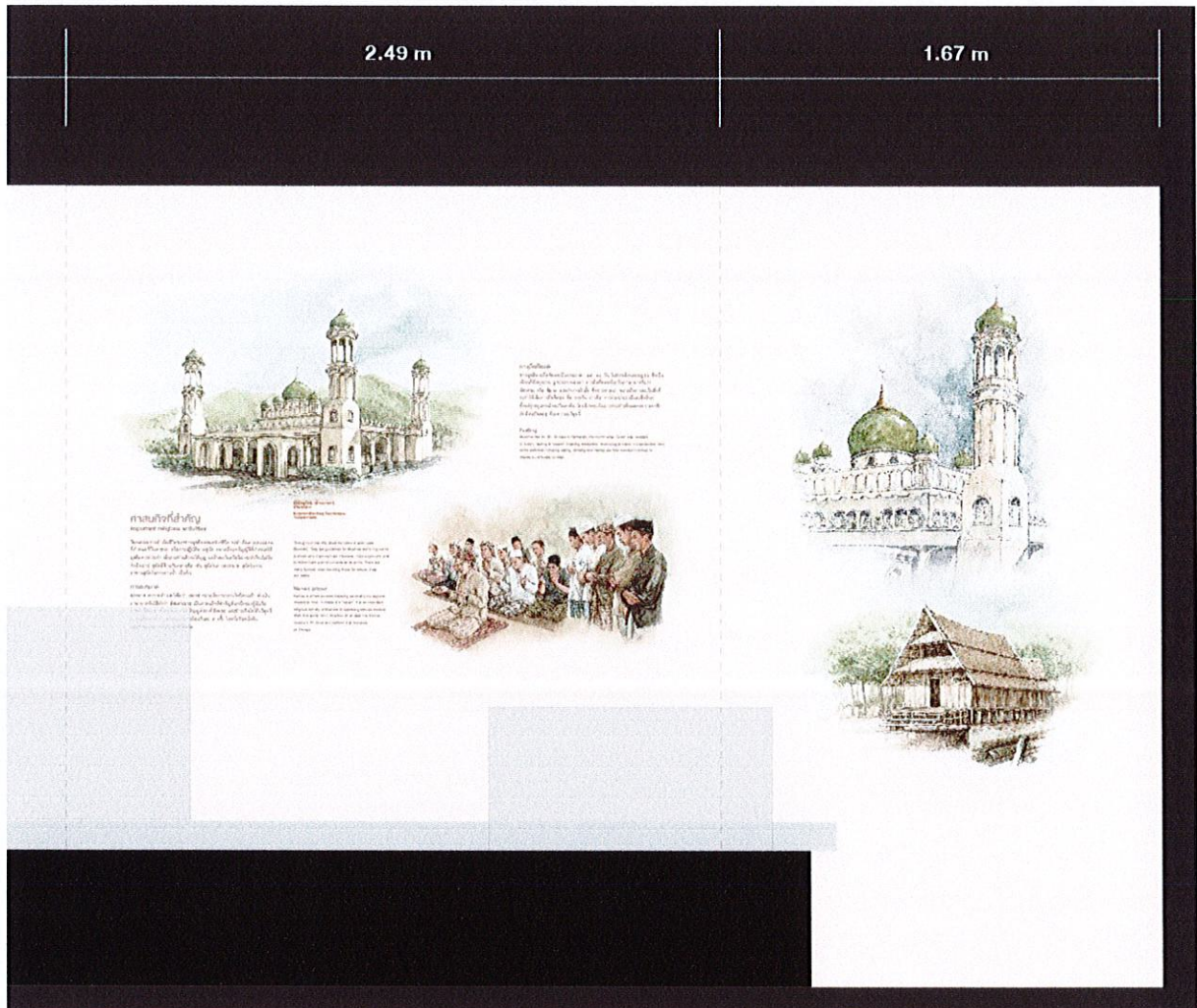
ละหมาดอิซาอ ช่วงเวลาตั้งแต่แสงอาทิตย์หายไปจากขอบฟ้าจนถึงแสงของวันใหม่

ละหมาด ศุบหฺ ช่วงเวลาตั้งแต่แสงอรุณขึ้น จนถึงพระอาทิตย์ขึ้น

นอกจากการละหมาดแบบบังคับใน ๕ เวลาแล้วจะมีการละหมาดสำคัญคือการละหมาดในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ ซึ่งเป็นการละหมาดแทนการละหมาดศุริ ชาวมุสลิมจะละหมาดร่วมกันที่มัสยิด เป็นเวลาที่ชาวมุสลิมจะได้ได้พบปะกันเพื่อการหารือในกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นเวลาที่จะได้รับฟังธรรมบรรยายในวันศุกร์ (คุฏบะฮฺยุมมะฮฺ) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในหลักของศาสนาและขัดเกลาจิตใจ

การถือศีลอด เป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญข้อหนึ่งของศาสนาอิสลาม เรียกในภาษาอาหรับว่า อัศเศอม หรือ คิยาม แปลว่าการยับยั้ง ซึ่งทางศาสนา หมายถึงการละเว้นสิ่งที่จะทำให้เสียการถือศีลอด คือ การกิน การดื่ม การร่วมประเวณีและสิ่งอื่น ๆ ตั้งแต่รุ่งอรุณจนถึงตะวันตกดิน โดยมีเจตนาในการกระทำเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่ออัลลอฮฺ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อสำรวม กาย วาจา ใจ และขจัดความเห็นแก่ตัว ความตระหนี่ถี่เหนียว ชาวมุสลิมจะถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ซึ่งเป็นเดือนที่อัลกุรอาน ถูกประทานลงมา โดยการกำหนดเดือนรอมฎอนนั้นจะมีการดูดวงจันทร์ขณะดวงอาทิตย์ตกในวันที่ ๒๙ ของเดือนชะอฺบาน ถ้าเห็นดวงจันทร์ขึ้น แสดงว่าเข้าสู่เดือนรอมฎอนแล้ว ในวันรุ่งขึ้นชาวมุสลิมจะเริ่มถือศีลอด ต่อไปเป็นจำนวน ๒๙ – ๓๐ วัน

และยังมีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติมา เช่น พิธีการแต่งงาน พิธีศพ และการสุนัต ซึ่งสุนัตตามรากศัพท์ภาษาอาหรับ แปลว่า สิ่งที่ควรกระทำในศาสนาอิสลาม หมายถึงบทบัญญัติที่กำหนดให้มุสลิมควรกระทำหรือควรปฏิบัติ เมื่อกระทำแล้วจะได้บุญแต่ถ้าละเว้นหรือไม่กระทำก็ไม่ถือว่าเป็นบาป สุนัตมีด้วยกันหลายข้อ เช่น สุนัตในการละหมาด สุนัตในการอาซานสุนัตในการอาบน้ำ เป็นต้น

ศาสนกิจที่สำคัญ

Important religious activities

วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมตลอดช่วงชีวิต จะดำเนินตามแบบแผนที่กำหนดไว้ในศาสนา หรือการปฏิบัติตามสุนัต หมายถึงบทบัญญัติที่กำหนดให้มุสลิมควรกระทำ เมื่อกระทำแล้วจะได้บุญ แต่ถ้าละเว้นหรือไม่กระทำก็ไม่ได้ถือว่าเป็นบาป สุนัตมีด้วยกันหลายข้อ เช่น สุนัตในการละหมาด สุนัตในการอาซานสุนัตในการอาบน้ำ เป็นต้น

การละหมาด

ละหมาด มาจากคำเปอร์เซียว่า นมาซ หมายถึงการกราบไหว้พระเจ้า ส่วนในภาษาอาหรับใช้คำว่า อัศเศาะลาฮฺ เป็นศาสนกิจที่สำคัญข้อหนึ่งของผู้นับถือศาสนาอิสลาม เพื่อแสดงความกตัญญูต่อองค์อัลลอฮ์ และชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ ชาวมุสลิมจะทำการละหมาดอย่างน้อยวันละ ๕ ครั้ง ในหนึ่งวันหนึ่งคืน และการละหมาดทุกวันศุกร์ที่มัสยิด

การถือศีลอด

ชาวมุสลิมจะถือศีลอดเป็นระยะเวลา ๒๙-๓๐ วัน ในช่วงเดือนรอมฎอน ซึ่งเป็นเดือนที่อัลกุรอาน ถูกประทานลงมา การถือศีลอดเรียกในภาษาอาหรับว่า อัสเศมา หรือ ศิยาม แปลว่าการยับยั้ง ซึ่งทางศาสนา หมายถึงการละเว้นสิ่งที่จะทำให้เสียการถือศีลอด คือ การกิน การดื่ม การร่วมประเวณีและสิ่งอื่นๆ ตั้งแต่รุ่งอรุณจนถึงตะวันตกดิน โดยมีเจตนาในการกระทำเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ ด้วยความบริสุทธิ์

Fasting

Muslims fast for 29-30 days in Ramadan, the month when Quran was revealed.

In Arabic, fasting is “sawm” meaning abstention. According to Islam, it is abstention from some activities including eating, drinking and having sex from sunrise to sunset to display pure loyalty to Allah.

ชาวเล

พิธีลอยเรือ

ชาวเลล้วนมีพิธีกรรมทางความเชื่อตั้งแต่พิธีกรรมการเกิดจนถึงการตาย หนึ่งในพิธีสำคัญนั้นก็ คือ พิธีลอยเรือของชาวเลอุรักลาไว้ยเกาะสิเหร่ พิธีลอยเรือกระทำปีละ ๒ ครั้ง คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ของเดือน ๖ และ เดือน ๑๑ ยกเว้นชาวเลหาดราไวย์ จะทำน้ำมนต์แทนพิธีลอยเรือ พิธีนี้เปรียบเสมือนการสะเดาะเคราะห์ ของชาวไทยพุทธ จะประกอบพิธีโดย “ดาโต๊ะ” หรือ “โต๊ะหมอ” ก่อนถึงวันงานชาวเลจะต้องเตรียมเรือจำลอง ที่ทำด้วยไม้ระกำตกแต่งอย่างสวยงาม พอถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ก็จะเริ่มทำพิธีโดยการทำหุ่นหรือตุ๊กตา ที่แกะด้วย ไม้ระกำ พร้อม ชื่อ - นามสกุล สำหรับแทนตัวบุคคล แต่ละบ้านจะต้องเตรียมไว้ตามจำนวนของคนใน ครอบครัว เสร็จแล้วนำไปใส่ไว้ในเรือ พร้อมด้วยของในพิธีกรรมต่าง ๆ คินนันจะมีพิธีการสมโภชน์ด้วย “รอง แฉ่ง” การละเล่นพื้นบ้านของชาวเล รุ่งเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ก็จะนำเรือไปลอยกลางทะเล มีข้อแม้อยู่ว่า เมื่อนำเรือไปลอยแล้วห้ามหันหน้ากลับไปดูเรือลำนั้นเป็นอันขาด เพราะเชื่อว่าจะเป็นการนำสิ่งไม่ดีมาสู่บ้านเรือน ของตนและหมู่บ้าน

การสร้างบ้านของพี่น้องชาวเลมีเอกลักษณ์เราเรียกกันว่า “ฝาขัดแตะ” มุงจาก ชาวเลมีภูมิ ปัญญาโดยการใช้ลิ้มในการทำคานบ้าน ใช้หวายมัดซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างลงตัว

ปัจจุบันชาวเลมีการนับถือศาสนาซึ่งแล้วแต่ว่าใครจะนับถือศาสนาอะไร แต่เมื่อก่อนนั้นชาวเลก็ จะนับถือผีไม่ว่าจะเป็นผีบรรพบุรุษ ผีที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ภูเขา ทะเล เป็นต้น

ชาวเลมีนามสกุลที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งบ่งบอกว่านี่คือชาวเล เช่น นามสกุลประโมังกิจ ดำรง(ค์) เกษตร หาญทะเล หาดทรายทอง ฟองสายธาร ปัจจุบันชาวเลได้ออกสู่โลกภายนอกมากขึ้น แต่ยังคงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ตอย่างยั่งยืน

[illegible]

Wille: Der Versuch, ein objektives Kriterium für die Gültigkeit von Aussagen zu finden, ist ein Scheitern. Die Gültigkeit von Aussagen ist ein subjektives Kriterium, das von der jeweiligen Situation abhängt. Die Gültigkeit von Aussagen ist ein subjektives Kriterium, das von der jeweiligen Situation abhängt.

Einmal wird auf die Frage, ob man sich für eine andere Partei als die eigene Partei interessiert, geantwortet: „Nein, ich bin Mitglied der CDU und werde auch Mitglied der CDU bleiben.“

[illegible]

Der Vortrag enthält die grundsätzlichen Aussagen des Autors zu den wesentlichen Aspekten des Projekts. Die vier Bereiche des Vortrags sind: 1. Die Bedeutung des Projekts für die Entwicklung der deutschen Sprache. 2. Die Bedeutung des Projekts für die Entwicklung der deutschen Literatur. 3. Die Bedeutung des Projekts für die Entwicklung der deutschen Kultur. 4. Die Bedeutung des Projekts für die Entwicklung der deutschen Wissenschaft.

Plasmodium vivax (Duf.) and *Plasmodium falciparum* (Duf.) are the most common malarial parasites in the tropics and subtropics. They are transmitted by the female Anopheles mosquito. The parasite enters the bloodstream through the bite of the mosquito and travels to the liver, where it multiplies. It then enters the red blood cells, where it continues to multiply. The infected cells eventually burst, releasing the parasites into the bloodstream. This cycle repeats itself, leading to the symptoms of malaria, such as fever, chills, and fatigue.

...und die ...

The first finding indicates that the effect of the integration on the capital structure of the financial institution is predominantly negative. In fact, the β of the fixed interest rate $\times$ Δ interaction is 0.06, the least significant positive effect in the regression model.

ประเพณี ความเชื่อชาวเล

Sea gypsies' traditions and beliefs

ก่อนที่จะมีการนับถือศาสนา ชาวเลมีความเชื่อดั้งเดิมพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตในท้องทะเล และเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยเชื่อว่าในทะเลมีเทพเจ้าหรือ ซิน และทุกชุมชนมีผีบรรพบุรุษประจำกลุ่ม ตลอดจนสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ เช่น ภูเขา ต้นไม้ สัตว์ มีผี ซึ่งสามารถบันดาลให้เกิดสิ่งดีและไม่ดีกับผู้คนได้ พิธีกรรมดั้งเดิมของชาวเล จึงเป็นไปเพื่อบูชาเทพและผีดังกล่าว โดยมีโต๊ะหมอเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม

Before having a religion, sea gypsies related their beliefs to life in the sea. They had faith in supernatural powers and a sea god. They also believed that all communities had their ancestral spirits and there were also spirits in everything they saw including mountains, plants and animals. To them, such spirits could bring both good and bad luck. Therefore, sea gypsies had ceremonies to worship the god and spirits and had their shamans conduct such ceremonies for them.

พิธีลอยเรือชาวเลอุรักลาโว้ย

The boat - floating ceremony of Urak - Lawoi people

พิธีลอยเรือของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะสิเหร่ เป็นพิธีสำคัญที่จัดขึ้นปีละ ๒ ครั้ง คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ของเดือน ๖ และ เดือน ๑๑ พิธีนี้ประกอบขึ้นเพื่อบูชาเจ้าเกาะให้ช่วยคุ้มครองคนในชุมชน และขับไล่เคราะห์กรรมหรือสิ่งอัปมงคลออกไป

ก่อนถึงวันงานชาวเลจะจัดหาไม้ระกำมาทำการแห่รอบหมู่บ้าน จัดพิธีบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน โดยมี “โต๊ะหมอ” เป็นผู้ประกอบพิธี วันต่อมาจึงนำไม้ระกำที่ได้มาสร้าง เรือป้อลาจ๊ก ทำการตกแต่งอย่างสวยงาม และจัดพิธีสมโภชด้วยการแสดงร้องเงี้ยว รุ่งเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ จึงแห่เรือป้อลาจ๊กเพื่อไปลอยกลางทะเล และสร้างไม้กาอยู่อาบัต โดยตัดไม้ระกำประกอบเป็นรูปกางเขน ประดับใบกะพ้อไปปักเรียงในบริเวณที่เคยใช้วางเรือป้อลาจ๊ก เพื่อเป็นสิ่งป้องกันไม่ให้โรคภัยไข้เจ็บ และสิ่งอัปมงคลกลับเข้ามาทำร้ายคนในชุมชน

ห้องจัดแสดงที่ ๔ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถิ่นกลาง
“หลากหลายชาติพันธุ์ เอกลักษณ์ผู้คนแห่งเกาะภูเก็ต”

แบบการเสนอข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

๑. เรื่อง การปรับปรุงและพัฒนาห้องปฏิบัติการอนุรักษ์โบราณวัตถุศิลปวัตถุสำหรับพิพิธภัณฑ์.....

๒. หลักการและเหตุผล

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถลาง เป็นพิพิธภัณฑ์ในสังกัดสำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช มีพื้นที่ในรับผิดชอบ ๔ จังหวัด ได้แก่ ระนอง พังงา กระบี่ และภูเก็ต ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นคาบสมุทร ลักษณะภูมิอากาศของพื้นที่แถบนี้เป็นแบบร้อนชื้นและมรสุม คือมีฝนตกชุกสลับกับฤดูแล้งสั้น ๆ เนื่องจากอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ฝนตกชุกตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการเสื่อมสภาพของวัตถุทางวัฒนธรรม

ในวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของผู้คนบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน มีการนำอินทรีวัตถุหลากหลายชนิดมาประดิษฐ์เป็นข้าวของเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ ทั้งเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน งานประณีตศิลป์ และวัตถุเนื่องในศาสนา นอกจากนี้เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถลาง แล้วยังมีในครอบครองของวัด ประชาชนทั่วไป และพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่น วัตถุหลายรายการปัจจุบันอยู่ในสถานะโบราณวัตถุที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียน เป็นวัตถุทางชาติพันธุ์ ศิลปวัตถุ อันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงสภาพสังคมวัฒนธรรมวิถีชีวิตของผู้คนในอดีตหลายช่วงเวลา ทั้งในด้านความเชื่อ การดำรงชีพ อีกทั้งบางรายการยังเป็นวัตถุซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน วัตถุเหล่านี้สมควรได้รับการเก็บรักษาให้คงสภาพเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของคนรุ่นหลังสืบไป

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถลาง ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบ และมีห้องคลังสำหรับเก็บรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของชาติ ควรอย่างยิ่งที่จะมีการปรับปรุงและพัฒนาห้องปฏิบัติการอนุรักษ์ สำหรับการอนุรักษ์เบื้องต้น ทั้งสำหรับวัตถุที่เก็บรักษาภายในพิพิธภัณฑ์ และเป็นหน่วยให้บริการงานด้านการอนุรักษ์เบื้องต้นสำหรับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ในเขตพื้นที่บริการ ทั้งยังสามารถเป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงาน แบ่งปันประสบการณ์ให้กับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ เข้ามาศึกษาเรียนรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อช่วยกันลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

๓.๑ บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ

ห้องปฏิบัติการอนุรักษ์โบราณวัตถุศิลปวัตถุสำหรับพิพิธภัณฑ์ เปรียบเสมือนสถานีอนามัย สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับวัตถุทางวัฒนธรรม เพื่อช่วยลดปัจจัยเสี่ยง และชะลอการเสื่อมสภาพของวัตถุทางวัฒนธรรม หากพิจารณาแล้วเกินความสามารถ จึงจะขอคำปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากกลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ฯ ในลำดับถัดไป เพราะงานสำหรับภัณฑารักษ์เสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องทำงานด้านการอนุรักษ์โบราณวัตถุศิลปวัตถุควบคู่ไปด้วยกัน ถึงจะไม่ใช่มือเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่ก็ต้องทำการอนุรักษ์เบื้องต้นได้ และห้องปฏิบัติการอนุรักษ์ควรมีพื้นที่สำหรับการจัดทำทะเบียนโบราณวัตถุด้วย เพื่อป้องกันการข้อมูลสูญหาย จะทำให้งานคลังพิพิธภัณฑ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๒ ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น

ห้องปฏิบัติการอนุรักษ์โบราณวัตถุศิลปวัตถุสำหรับพิพิธภัณฑ์ควรมีอุปกรณ์สำหรับการอนุรักษ์เบื้องต้น และพื้นที่สำหรับการจัดทำข้อมูลทะเบียน และทั้งหมดควรอยู่ภายในคลังพิพิธภัณฑ์ อาจจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับห้องปฏิบัติการ

๓.๓ แนวทางแก้ไข

จัดสรรพื้นที่สำหรับห้องปฏิบัติการ จัดหางบประมาณเพื่อปรับปรุงห้องภายในคลังพิพิธภัณฑ์ และ
ด้วยปัญหาเรื่องงบประมาณ สามารถทยอยจัดหาของที่จำเป็นสำหรับงานอนุรักษ์เบื้องต้นได้

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คลังพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกลาง มีห้องปฏิบัติการอนุรักษ์โบราณวัตถุศิลปวัตถุสำหรับพิพิธภัณฑ์
เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ และจัดทำข้อมูลทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ สำหรับพิพิธภัณฑ์ และ
สามารถเป็นหน่วยให้บริการแก่ประชาชน และพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่รับผิดชอบได้

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

โบราณวัตถุศิลปวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ได้รับการอนุรักษ์ เก็บรักษา อย่างเป็นระบบมากขึ้น ง่ายต่อการ
เข้าถึงข้อมูล และสามารถให้บริการ จัดอบรมให้ความรู้ แก่ประชาชนและเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่รับผิดชอบ
ได้

(ลงชื่อ)

(นายธวัชวิทย์ ทวีสุข)

ผู้ขอรับการประเมิน

(วันที่)

๙ / พ.ย. / ๖๕